

Համախմբված ֆինանսական
հաշվետվություններ և անկախ
աուդիտորի եզրակացություն

«ԱԿԲԱ-ԿՐԵԴԻՏ ԱԳՐԻԿՈԼ ԲԱՆԿ»
Փակ Բաժնետիրական Ընկերություն

31 դեկտեմբերի 2009թ.

Բովանդակություն

	Էջ
Անկախ աուդիտորի եզրակացություն	1
Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն	3
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն	4
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն	5
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն	7
Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	9

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն

ՊՆՊՎ ԲՆՊՎԿՆԻ ԶՍԿ ԵՍԿ
ԾԾ, Ս. ՊՆՊՎԿՆԻ 0012
ԽՕՊՆՍՍԻ 8/1

Ծ. +374 10 260 964
Ս. +374 10 260 961

Grant Thornton Amyot LLC
8/1 Vagharshyan Str.
0012 Yerevan, Armenia

T +374 10 260 964
F +374 10 260 961
www.gta.am

«Ակբա- Կրեդիտ Ագրիկոլ բանկ» ՓԲԸ-ի բաժնետերերին և Խորհրդին.

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «Ակբա-Կրեդիտ Ագրիկոլ բանկ» ՓԲԸ-ի նրա դուստր ընկերությունների (այսուհետև միասին՝ «Խումբ») կից ներկայացված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ համախմբված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը, նույն ամսաթվին ավարտված տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունքների, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունները, ինչպես նաև հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը և այլ պարզաբանող ծանոթագրություններ:

*Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար տնօրինության
պատասխանատվությունը*

Խմբի տնօրինությունը պատասխանատու է սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները Ֆինանսական Հաշվետվությունների Միջազգային Ստանդարտներին համապատասխան պատրաստելու և արժանահավատորեն ներկայացնելու համար: Այս պատասխանատվությունը ներառում է խաբեության կամ սխալի հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրումներից զերծ համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ պատրաստելու և արժանահավատորեն ներկայացնելու համար անհրաժեշտ ներքին վերահսկողության համակարգի մշակումը, կիրառումը և պահպանումը, հաշվապահական հաշվառման համապատասխան քաղաքականության ընտրությունը և կիրառումը, ինչպես նաև տվյալ հանգամանքներում ողջամիտ հաշվապահական գնահատումների կատարումը:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը

Մեր պատասխանատվությունն է անցկացված աուդիտի հիման վրա եզրակացություն արտահայտել սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ: Մենք աուդիտն անցկացրել ենք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին համապատասխան: Այս ստանդարտները պահանջում են, որպեսզի մենք պահպանենք մասնագիտական վարքագծի կանոնները և աուդիտը պլանավորենք ու իրականացնենք այնպես, որպեսզի ձեռք բերենք ողջամիտ երաշխիք, որ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները զերծ են էական խեղաթյուրումներից:

Աուդիտը ներառում է համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված գումարների և բացահայտումների վերաբերյալ աուդիտորական ապացույցներ ձեռք բերելու նպատակով ընթացակարգերի իրականացումը: Ընթացակարգերի ընտրությունը հիմնված է աուդիտորի դատողության վրա, ներառյալ խաբեության կամ սխալի հետևանքով համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկի գնահատումը: Այս ռիսկերը գնահատելիս աուդիտորն ուսումնասիրում է Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելու և արժանահավատորեն ներկայացնելու համար անհրաժեշտ ներքին վերահսկողության համակարգը, տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, սակայն ոչ Խմբի ներքին վերահսկողության համակարգի արդյունավետության մասին կարծիք արտահայտելու նպատակով: Աուդիտը ներառում է կիրառվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության, տնօրինության կողմից կատարած հաշվապահական գնահատումների, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման գնահատումը:

Մենք գտնում ենք, որ մեր կողմից ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավարար հիմք են հանդիսանում մեր աուդիտորական եզրակացությունն արտահայտելու համար:

Եզրակացություն

Մեր կարծիքով համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները տալիս են 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի ֆինանսական վիճակի և նույն ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական արդյունքների և դրամական հոսքերի ճշմարիտ և իրական պատկերը՝ համաձայն Ֆինանսական Հաշվետվությունների Միջազգային Ստանդարտների:

Տնօրեն/բաժնետեր
Գ. Գյուլբուղադյան

Աուդիտոր
Ա. Աղաջանյան

Գրանք Թորնթոն Ամիո ՍՊԸ
01 մարտի, 2010
ք. Երևան

Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ

		2009թ. դեկ.31-ին ավարտված տարվա համար (ստուգված)	2008թ. դեկ.31-ին ավարտված տարվա համար (ստուգված)
	Ծանոթ.		
Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ	6	18,370,175	14,846,033
Տոկոսային և նմանատիպ ծախսեր	6	(6,545,005)	(4,342,370)
Զուտ տոկոսային եկամուտներ		11,825,170	10,503,663
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտներ	7	1,366,796	1,349,134
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախսեր	7	(433,218)	(374,019)
Զուտ կոմիսիոն և այլ եկամուտներ		933,578	975,115
Արտարժույթային գործարքներից զուտ շահույթ		652,719	661,410
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներից զուտ օգուտ		173,448	209,832
Այլ եկամուտներ	8	853,806	274,890
Վարկային կորուստների արժեզրկման ծախս	9	(1,507,448)	(699,582)
Ֆինանսական ներդրումների գծով արժեզրկման ծախս		-	(11,130)
Անձնակազմի գծով ծախսեր	10	(4,252,312)	(3,881,512)
Հիմնական միջոցների մաշվածություն	17	(753,054)	(540,546)
Ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիա	18	(9,892)	(9,067)
Այլ ծախսեր	11	(2,430,877)	(1,601,316)
Շահույթ մինչև հարկում		5,485,138	5,881,757
Շահութահարկի գծով ծախս	12	(1,251,813)	(1,279,324)
Տարվա շահույթ		4,233,325	4,602,433
Այլ համապարփակ եկամուտ			
Իրական արժեքի փոփոխությունից չվաստակված զուտ օգուտ		419,545	322,025
Հիմնական միջոցների վերագնահատում		4,502,042	-
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումների իրացումից		(173,448)	(209,832)
Ֆինանսական արդյունքին փոխանցված զուտ օգուտ		(17,697)	(22,438)
Այլ համապարփակ եկամուտին վերաբերող բաղկացուցիչ մասի շահութահարկ			
Տարվա այլ համապարփակ եկամուտ առանց հարկերի		4,730,442	89,755
Ընդամենը տարվա համապարփակ եկամուտ		8,963,767	4,692,188
Տարվա շահույթ			
Մայր կազմակերպության բաժնեմաս		4,009,753	4,413,966
Չվերահսկվող մասնակցություն		223,572	188,467
Տարվա համապարփակ եկամուտ			
Մայր կազմակերպության բաժնեմաս		8,740,195	4,503,721
Չվերահսկվող մասնակցություն		223,572	188,467

9-ից 60 էջերում ներկայացված ծանոթագրությունները կազմում են համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը:

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ		2009թ. դեկ. 31-ի դրությամբ (ստուգված)	2008թ. դեկ. 31-ի դրությամբ (ստուգված)
ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ կենտրոնական բանկում	13	37,248,449	16,882,836
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	14	16,094,098	13,403,882
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ	15	90,119,745	82,918,513
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	16	3,151,655	1,156,569
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	23	-	1,259,219
Հիմնական միջոցներ	17	11,900,580	6,881,496
Գուդվիլ և ոչ նյութական ակտիվներ	18	274,912	121,229
Այլ ակտիվներ	19	2,100,095	1,065,456
Ընդամենը՝ ակտիվներ		160,889,534	123,689,200
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ			
Պարտավորություններ			
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	20	78,500,222	66,795,971
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	21	45,916,157	29,055,673
Ընթացիկ հարկի գծով պարտավորություն		305,911	429,033
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	12	96,415	68,261
Այլ պարտավորություններ	22	839,856	1,073,056
Ընդամենը՝ պարտավորություններ		125,658,561	97,421,994
Սեփական կապիտալ			
Բաժնետիրական կապիտալ	24	10,000,000	10,000,000
Էմիսիոն եկամուտ		4,567,170	4,567,170
Գլխավոր պահուստ		1,595,192	1,595,192
Այլ պահուստներ		5,049,079	318,637
Զբաղիված շահույթ		12,880,638	8,870,885
Մայր կազմակերպությանը պատկանող կապիտալ		34,092,079	25,351,884
Զվերահսկվող մասնակցություն		1,138,894	915,322
Ընդամենը՝ սեփական կապիտալ		35,230,973	26,267,206
Ընդամենը՝ պարտավորություններ և սեփական կապիտալ		160,889,534	123,689,200

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները՝ ներկայացված 3-ից 60 էջերում, ստորագրվել են 2010թ. մարտի 1-ին Բանկի գլխավոր գործադիր տնօրենի և գլխավոր հաշվապահի կողմից:

9-ից 60 էջերում ներկայացված ծանոթագրությունները կազմում են համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը:

Ստեփան Գիշյան
Գլխավոր գործադիր տնօրեն

Սեդրակ Ջավադյան
Գլխավոր հաշվապահ

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն

Մայր կազմակերպությանը պատկանող կապիտալ

Հազար ՀՀ դրամ	Բաժնետիրական կապիտալ	Էմիսոնն եկամուտ	Գլխավոր պահուստ	Վաճառքի համար մատչելի ներդրումների գծով վերագնահատման պահուստ	Հիմնական միջոցների գծով վերագնահատման պահուստներ	Չբաշխված շահույթ	Ընդամենը	Չվերահսկվող մասնակցություն	Ընդամենը
Հաշվեկշիռը 01.01.2008թ. դրությամբ (ստուգված)	10,000,000	4,567,170	1,547,596	23,600	205,282	4,504,515	20,848,163	456,556	21,304,719
Բաժնետիրական կապիտալի ավելացում	-	-	-	-	-	-	-	270,299	270,299
Հատկացում պահուստին	-	-	47,596	-	-	(47,596)	-	-	-
Սեփականատերերի հետ գործարքներ	-	-	47,596	-	-	(47,596)	-	270,299	270,299
Տարվա շահույթ	-	-	-	-	-	4,413,966	4,413,966	188,467	4,602,433
Այլ համապարփակ եկամուտ									
Իրական արժեքի փոփոխությունից չվաստակված զուտ օգուտ	-	-	-	322,025	-	-	322,025	-	322,025
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումների իրացումից ֆինանսական արդյունքին փոխանցված զուտ օգուտ	-	-	-	(209,832)	-	-	(209,832)	-	(209,832)
Այլ համապարփակ եկամուտին վերաբերող բաղկացուցիչ մասի շահութահարկ	-	-	-	(22,438)	-	-	(22,438)	-	(22,438)
Ընդամենը տարվա համապարփակ եկամուտ	-	-	-	89,755	-	4,413,966	4,503,721	188,467	4,692,188
Հաշվեկշիռը 31.12.08թ. դրությամբ (ստուգված)	10,000,000	4,567,170	1,595,192	113,355	205,282	8,870,885	25,351,884	915,322	26,267,206

Հազար ՀՀ դրամ	Մայր կազմակերպությանը պատկանող կապիտալ									
	Բաժնետիրական կապիտալ	Եմիտոռն եկամուտ	Գլխավոր պահուստ	Վաճառքի համար մատչելի ներդրումների զծով վերազմահատման պահուստ	Հիմնական միջոցների զծով վերազմահատման պահուստներ	Չբաշխված շահույթ	Ընդամենը	Զվերահսկվող մասնակցություն	Ընդամենը	
Տարվա շահույթ	-	-	-	-	-	4,009,753	4,009,753	223,572	4,233,325	
Այլ համապարփակ եկամուտ										
Իրական արժեքի փոփոխությունից չվաստակված զուտ օգուտ	-	-	-	419,545	-	-	419,545	-	419,545	
Հիմնական միջոցների վերազմահատում	-	-	-	-	4,502,042	-	4,502,042	-	4,502,042	
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումների իրացումից ֆինանսական արդյունքին փոխանցած զուտ օգուտ	-	-	-	(173,448)	-	-	(173,448)	-	(173,448)	
Այլ համապարփակ եկամուտին վերաբերող բաղկացուցիչ մասի շահութահարկ	-	-	-	(49,219)	31,522	-	(17,697)	-	(17,697)	
Ընդամենը տարվա համապարփակ եկամուտ	-	-	-	196,878	4,533,564	4,009,753	8,740,195	223,572	8,963,767	
Հաշվեկշիռ 31.12.09 դրությամբ (ստուգված)	10,000,000	4,567,170	1,595,192	310,233	4,738,846	12,880,638	34,092,079	1,138,894	35,230,973	

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ	31.12.09թ-ին ավարտված տարվա համար (ստուգված)	31.12.08թ-ին ավարտված տարվա համար (ստուգված)
Գործառնական գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Շահույթ մինչև հարկումը	5,485,138	5,881,757
<i>Ճշգրտումներ</i>		
Ակտիվների հնարավոր կորուստների արժեզրկման ծախս	1,507,448	710,712
Սաշվածության և ամորտիզացիոն մասհանումներ	762,946	549,613
Հիմնական միջոցների վաճառքից (շահույթ)/վնաս	(992)	5,265
Հիմնական միջոցների վերագնահատումից զուտ վնաս	338,278	-
Ստացվելիք տոկոսներ	232,513	(726,979)
Վճարվելիք տոկոսներ	(102,621)	449,303
Ոչ առևտրային ակտիվների արտարժույթային փոխարկումներից զուտ (եկամուտ)/վնաս	(141,182)	125,339
Դրամական հոսքեր նախքան գործառնական ակտիվներում և պարտավորություններում փոփոխությունները	8,081,528	6,995,010
<i>(Ավելացում)/Ովազում գործառնական ակտիվներում</i>		
Դեպոնացված միջոցներ ՀՀ ԿԲ-ում	(208,574)	4,453
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	(6,109,827)	(32,807)
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ Այլ ակտիվներ	1,923,648	(23,939,534)
	(925,432)	(28,369)
Ավելացում/(Ովազում) գործառնական պարտավորություններում		
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	(951,382)	650,818
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	9,300,382	1,629,800
Այլ պարտավորություններ	(269,642)	475,458
Զուտ դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից մինչև շահութահարկը	10,840,701	(14,245,171)
Վճարված շահութահարկ	(1,364,478)	(1,317,853)
Գործառնական գործունեությունից զուտ դրամական հոսքեր	9,476,223	(15,563,024)
Ներդրումային գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Ներդրումային արժեթղթերի առք	(489,770)	(339,485)
Հիմնական միջոցների առք	(1,641,017)	(2,549,167)
Հիմնական միջոցների վաճառք	33,635	8,302
Ոչ նյութական ակտիվների առք	(163,575)	(61,144)
Ներդրումային գործունեությունից զուտ դրամական հոսքեր	(2,260,727)	(2,941,494)
Ֆինանսական գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Ֆինանս. կազմակերպ. վարկերի ստացում	(557,335)	33,296,475
Այլ երկարաժամկետ վարկեր	2,914,014	2,415,702
Զվերահսկվող մասնակցության ավելացում	-	270,299
Ֆինանսական գործունեությունից զուտ դրամական հոսքեր	2,356,679	35,982,476
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ	9,572,175	17,477,958

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ	28,623,661	11,304,405
Արտարժույթի փոխարկման ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	6,021,558	(158,702)
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ (ճանոթ. 13)	44,217,394	28,623,661

Լրացուցիչ տեղեկատվություն

Ստացված տոկոսներ	18,602,688	14,119,054
Վճարված տոկոսներ	(6,647,626)	(3,893,067)

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1 Գործունեության բնույթը և ընդհանուր տեղեկություններ

«ԱԿԲԱ-ԿՐԵԴԻՏ ԱԳՐԻԿՈԼ ԲԱՆԿ» ՓԲԸ («Բանկը») Խմբի Մայր կազմակերպությունն է: Խումբը բաղկացած է Բանկից և դրա դուստր կազմակերպություններից («Խումբ»):

«ԱԿԲԱ-ԿՐԵԴԻՏ ԱԳՐԻԿՈԼ ԲԱՆԿ» ՓԲԸ-ն հանդիսանում է փակ բաժնետիրական ընկերություն և հիմնվել է 1995թ. ՀՀ-ում, որպես կոոպերատիվ բանկ կոլեկտիվ սեփականության հիմունքներով և հանդիսանում է փակ բաժնետիրական ընկերություն սկսած 2006թ. սեպտեմբերից: Բանկը գործում է Հայաստանի Հանրապետության (այսուհետ՝ ՀՀ) օրենսդրության համաձայն: Բանկը գրանցվել է 1998թ. փետրվարի 17-ին ՀՀ կենտրոնական բանկի (այսուհետ՝ ՀՀ ԿԲ) կողմից N70 արտոնագրային համարով:

Բանկի հիմնական գործունեությունը վարկավորումը և ավանդների ընդունումն է, ՀՀ-ում և արտերկրներ փոխանցումների և փոխարկման գործարքների իրականացումը, ինչպես նաև իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց արտարժույթային և այլ բանկային ծառայությունների մատուցումը:

Բանկի գլխավոր գրասենյակը գտնվում է Երևանում, իսկ թվով 36 մասնաճյուղեր գտնվում են Երևանում և տարբեր շրջաններում: Բանկի իրավաբանական հասցեն է՝ Բայրոնի 1 փող., Երևան, Հայաստանի Հանրապետություն:

Բանկի դուստր կազմակերպություններն են՝ «ԱԿԲԱ ԼԻԶԻՆԳ» ՓԲԸ և «ԱԿԲԱ ԲԲՈԿ» ՍՊԸ:

«ԱԿԲԱ ԼԻԶԻՆԳ» Վարկային կազմակերպությունը հանդիսանում է փակ բաժնետիրական ընկերություն և հիմնվել է 2003թ. ՀՀ-ում: Կազմակերպությունը իրականացնում է ֆինանսական լիզինգի գծով գործառնություններ, ինչպես նաև մատուցում է ֆինանսական խորհրդատվություն և այլ ֆինանսական ծառայություններ: Կազմակերպությունը գործում է Հայաստանի Հանրապետության (այսուհետ՝ ՀՀ) օրենսդրության համաձայն և գրանցվել է 2003թ. ապրիլի 23-ին ՀՀ կենտրոնական բանկի (այսուհետ՝ ՀՀ ԿԲ) կողմից N4 արտոնագրային համարով: Բանկի ներդրումը «ԱԿԲԱ ԼԻԶԻՆԳ» Վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ-ում կազմում է 54%:

«ԱԿԲԱ ԲԲՈԿ» ՍՊԸ-ն հիմնվել է 2004թ. ՀՀ-ում: Կազմակերպությունը ծավալում է ապահովագրական գծով միջնորդական գործունեություն: Կազմակերպությունը գործում է Հայաստանի Հանրապետության (այսուհետ՝ ՀՀ) օրենսդրության համաձայն և գրանցվել է 2004թ. հուլիսի 29-ին ՀՀ կենտրոնական բանկի (այսուհետ՝ ՀՀ ԿԲ) կողմից N4 արտոնագրային համարով:

Զնայած այն հանգամանքին, որ Բանկի ներդրումը «ԱԿԲԱ ԲԲՈԿ» ՍՊԸ-ում կազմում է 40%, համաձայն ՀՀՍՍ 27-ի այն համարվել է դուստր կազմակերպություն և համախմբվել այս ֆինանսական հաշվետվություններում:

2 Գործարար միջավայր

Հայաստանում շարունակական բնույթ են կրում իրականացվող քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները: Որպես զարգացող շուկա, Հայաստանում բացակայում են կատարյալ գործարար միջավայր և համապատասխան ենթակառուցվածքներ, որոնք սովորաբար գոյություն ունեն ազատ շուկայական տնտեսություն ունեցող երկրներում: Բացի դրանից, տնտեսական պայմանները շարունակում են սահմանափակել գործառնությունների ծավալները ֆինանսական շուկաներում, և ֆինանսական գործիքների իրական արժեքները կարող են չհամապատասխանել իրականացրած գործարքներին: Հետագա տնտեսական զարգացման հիմնական խոչընդոտը տնտեսական և ինստիտուցիոնալ զարգացման ցածր մակարդակն է՝ զուգակցված տարածաշրջանային անկայունությամբ, կենտրոնացված տնտեսական հենքով և միջազգային տնտեսական ճգնաժամի ազդեցությամբ:

Միջազգային տնտեսական ճգնաժամը հանգեցրեց ՀՀ համախառն ներքին արդյունքի, ինչպես նաև արտերկրից դրամային փոխանցումների կրճատմանը, ինչից Հայաստանի տնտեսությունը գտնվում է մեծ կախման մեջ: Չնայած ՀՀ կառավարության և կենտրոնական բանկի կողմից իրականացված մի շարք կանխարգելիչ միջոցառումների, դեռևս առկա են անորոշություններ կապիտալի հասանելիության և ձեռք բերման արժեքի առումով՝ ինչպես Խմբի, այնպես էլ նրա հաճախորդների համար, և շուկայական ավելի խիստ ճնշման պայմաններում Հայաստանի տնտեսության, ինչպես նաև Խմբի վրա ճգնաժամի ազդեցության հետևանքները կարող են լինել նշանակալի: Այնուամենայնիվ, քանի դեռ այս անորոշություններում առկա դատողություններն ու ենթադրությունները շատ են, դեկլարությունը չի կարող վստահաբար հաշվարկել, թե ինչ չափով դրանք կարող են ազդեցություն ունենալ Խմբի ակտիվների և պարտավորությունների մնացորդային արժեքի վրա:

Հետևաբար, Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները չեն ճշգրտվել դրանց հնարավոր ազդեցությամբ:

3 Հաշվետվությունների պատրաստման հիմքերը

3.1 Համապատասխանությունը

Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ), որոնք հաստատվել են Հաշվապահական Հաշվառման Միջազգային Ստանդարտների Խորհուրդի (ՀՀՄՍԽ) կողմից և Մեկնաբանությունների՝ հաստատված Ֆինանսական Հաշվետվությունների Մեկնաբանությունների Միջազգային Կոմիտեի կողմից (ՖՀՄՍԿ):

3.2 Չափման հիմքերը

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են իրական արժեքի սկզբունքի հիման վրա ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների ու պարտավորությունների, ինչպես նաև վաճառքի համար մատչելի ակտիվների համար, բացառությամբ այն ակտիվների, որոնց իրական արժեքը հնարավոր չէ որոշել: Այլ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները, ինչպես նաև ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվառվում են ամորտիզացված կամ պատմական արժեքով, բացառությամբ շինությունների, որոնք ներկայացվել են վերագնահատված գումարով:

3.3 Գործառնական և ներկայացման արժույթ

Խմբի գործառնական արժույթը դա այն հինական տնտեսական միջավայրի արժույթն է, որտեղ գործում է Խումբը: Խմբի գործառնական և ներկայացման արժույթ է հանդիսանում Հայաստանի Հանրապետության դրամը (այսուհետ՝ ՀՀ դրամ), քանի որ այս արժույթն է լավագույն կերպով արտացոլում համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած իրադարձությունների և Խմբի գործարքների տնտեսական բովանդակությունը: Խումբը պատրաստում է իր հաշվետվությունները ՀՀ գործող օրենսդրության և հաշվապահական հաշվառման ստանդարտների պահանջներին համապատասխան: Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները հիմնված են Խմբի հաշվառման գրանցումների վրա, որոնք ճշգրտվել և վերադասակարգվել են ՖՀՄՍ-ին համապատասխանեցնելու նպատակով: Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են ՀՀ դրամով՝ հազարների ճշտությամբ: ՀՀ սահմաններից դուրս դրամը ազատ փոխարկելի չէ:

3.4 Վերադասակարգում

Անհրաժեշտության դեպքում համադրելի թվերը ճշգրտվել են՝ ընթացիկ տարում ներկայացման փոփոխությունների հետ համադրելիությունն ապահովելու նպատակով:

3.5 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխություններ

Ընթացիկ տարում Խումբն ընդունել է իր գործունեության համար համապատասխան և 2009թ. հունվարի 1-ից սկսվող ժամանակաշրջանի համար կիրառելի նոր և վերանայված ստանդարտները և մեկնաբանությունները, որոնք հրապարակվել են Հաշվապահական Հաշվառման Միջազգային Ստանդարտների Խորհրդի («ՀՀՄՍԽ») և ՀՀՄՍԽ-ի Հաշվետվությունների Մեկնաբանման Հանձնաժողովի («ՀՄՀ») կողմից: Ստանդարտները ներկայացված են ստորև.

Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 1 «Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում» (վերանայված 2009թ.)

Խումբը կիրառում է 2009թ. հունվարի 1-ից գործող վերանայված «Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում» (2009) ՀՀՄՍ 1-ը: Այս ստանդարտի վերանայումն առաջարկում է տերմինաբանական փոփոխություններ, ներառյալ ֆինանսական հաշվետվությունների անվանման և ներկայացման ձևի մեջ փոփոխություններ: Փոփոխությունն ազդում է սեփական կապիտալում սեփականատերերի հետ գործարքների ներկայացման վրա և առաջարկում է համապարփակ եկամուտների մասին հաշվետվությունը: Խումբը ներկայացնում է եկամտի և ծախսի հոդվածները և այլ համապարփակ եկամտի հոդվածները մեկ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությամբ՝ ենթագումարներով: Այս փոփոխությունը չի ազդում Խմբի ֆինանսական վիճակի կամ արդյունքի վրա, բայց կառաջացնի լրացուցիչ բացահայտումների անհրաժեշտություն:

Ներկայացվել է նաև համեմատական տեղեկատվություն՝ համապատասխանեցնելով վերանայված ստանդարտին:

ՖՀՄՍ 7(Փոփոխություն), «Ֆինանսական գործիքներ. Բացահայտումներ» (ուժի մեջ է 2009թ. հունվարի 1-ից):

Խումբը կիրառում է 2009թ. մարտին ՖՀՄՍ 7-ի փոփոխությունները: Փոփոխությունները ներառում են ընդլայնված բացահայտումներ ֆինանսական գործիքների իրական արժեքի և իրացվելիության ռիսկի վերաբերյալ, տես ծանոթ. 27.1: Խումբը նախընտրել է չներկայացնել համեմատական տեղեկատվություն ընդլայնված բացահայտումների մասով ընթացիկ տարում, Փոփոխության մեջ թույլատրված անցման կարգին համապատասխան:

3.6 Խմբի կողմից դեռևս չկիրառվող ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման օրվա դրությամբ լույս են տեսել մի շարք նոր ստանդարտներ, գործող ստանդարտների վերաբերյալ փոփոխություններ և մեկնաբանություններ, որոնք դեռևս ուժի մեջ չեն մտել: Խումբը մինչ այժմ չի ընդունել այդ ստանդարտներից և մեկնաբանություններից որևէ մեկը:

Ղեկավարությունը կանխատեսում է, որ նոր ստանդարտներն ու մեկնաբանությունները կընդունվեն Խմբի կողմից՝ դրանց ուժի մեջ մտնելու օրվանից հետո առաջիկա ժամանակաշրջանում: Այս պահին ղեկավարությունը դեռևս չի գնահատել դրանց հնարավոր ազդեցությունը Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

ՀՀՄՍ 27 «Համախմբված և առանձին ֆինանսական հաշվետվություններ» (վերանայված 2008թ.)

Վերանայված ստանդարտը ներկայացնում է հաշվապահական հաշվառման պահանջների փոփոխություններ դուստր ընկերության նկատմամբ վերահսկողության կորստի դեպքում և դուստր ընկերություններում կազմակերպության մասնաբաժնի փոփոխության դեպքում:

ՖՀՄՍ 3 «Ճեռնարկատիրական գործունեության միավորումներ» (վերանայված 2008թ.)

Այս ստանդարտը կիրառելի է ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումների համար, ստեղծված 2009թ. հուլիսի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո հաշվետու ժամանակաշրջանների ընթացքում և կիրառվելու է առաջընթաց: Նոր ստանդարտը ներկայացնում է ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումների նկատմամբ հաշվապահական հաշվառման պահանջների փոփոխություններ, այնուամենայնիվ այն պահանջում է գնման մեթոդի կիրառումը: Այն կունենա էական ազդեցություն ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումների վրա սկսած 2009թ. հուլիսի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող հաշվետու ժամանակաշրջանների համար:

ՖՀՄՍ 2 (Փոփոխություն) «Բաժնեմասի վրա հիմնված վճարումներ- Կազմակերպության դրամային արտահայտությամբ բաժնեմասով վճարման գործարքներ»

ՖՀՄՍ 2-ի փոփոխության հիմնական նպատակն է սահմանել մատակարարներից (ներառյալ աշխատակիցները) ապրանքներ կամ ծառայություններ ստացող կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվության հաշվապահական հաշվառումը այն դեպքում, երբ դրանք բաժնեմասի վրա հիմնված են և դրամային են, երբ կազմակերպությունը չունի որևէ պարտավորություն կատարելու անհրաժեշտ վճարումները մատակարարներին: ՖՀՄՍ 2 (Փոփոխություն)-ը պետք է կիրառվի հետընթաց, 2010թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարիների համար:

ՀՀՄՍ 32 (Փոփոխություն) *Ֆինանսական գործիքներ. ներկայացում – թողարկված իրավունքների դասակարգում.*

Փոփոխությունը ճշգրտում է ՀՀՄՍ 32 *Ֆինանսական գործիքներ. ներկայացում*-ը սահմանելով, որ արտարժույթով արտահայտված կապիտալի գործիքների ձեռքբերման իրավունքները, օպցիոնները կամ վարանտները հանդիսանում են (ոչ ածանցյալ) սեփական կապիտալի գործիքներ այն դեպքում, երբ կազմակերպությունն այդ իրավունքները, օպցիոնները կամ վարանտները տեղաբաշխում է առկա բաժնետերերի մեջ՝ իրենց բաժնեմասերի դասերին համապատասխան և համամասնորեն: Նախքան փոփոխությունը արտարժույթով արտահայտված իրավունքները չէր թույլատրվում դասակարգել որպես կապիտալի գործիքներ, այլ պահանջվում էր դրանք հաշվառել որպես ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ: ՖՀՄՍ 32

(Փոփոխություն)-ը պետք է կիրառվի հետընթաց տարեկան ժամանակաշրջանի համար 2010թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո:

ՀՀՄՍ 39 (Փոփոխություն) Ֆինանսական գործիքներ. Ճանաչում և չափում-հեջավորված գործիքներ

Վերջնական փոփոխությունները կիրառվում են միայն հեջավորման գործիքի միակողմանի ռիսկին, ինչպես նաև արժեզրկմանը՝ որպես որոշ դեպքերում հեջավորման ռիսկ: Փոփոխությունը բացատրում է, որ կազմակերպությանը թույլատրվում է սահմանել իրական արժեքի փոփոխության մի մասը կամ դրամական հոսքերում առկա ֆինանսական գործիքների փոփոխությունը որպես հեջավորման գործիք: (ուժի մեջ է 2009թ.-ի հուլիսի 1-ից):

ՖՀՄՍՄԿ (IFRIC) 9-ի և ՀՀՄՍ 39-ի փոփոխություններ - ֆինանսական գործիքների բաղադրիչ հանդիսացող ածանցյալ գործիքներ (ուժի մեջ է 2009թ.-ի հուլիսի 1-ից):

Այս փոփոխությունը հաջորդել է ՀՀՄՍ 39-ի 2008թ. հոկտեմբերին և նոյեմբերին տեղի ունեցած փոփոխությանը՝ թույլ տալով վերադասակարգումը ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների դասից դեպի ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվների դաս որոշ հանգամանքներում:

Փոփոխությունը բացատրում է, որ՝

- Եթե կազմակերպությունը տեղափոխում է ֆինանսական ակտիվը ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող իրական արժեքով հաշվառվող դասից համաձայն ՀՀՄՍ 39-ի նախորդ պահանջների, անհրաժեշտ է գնահատել, արդյոք այդ ֆինանսական ակտիվը պարունակում է ներդրված ածանցյալ գործիքներ, որոնք անհրաժեշտ է առանձնացնել հիմնական պայմանագրից:
- Այս գնահատումը պետք է հիմնված լինի պայմանների վրա, որոնք առկա են եղել այն պահին, երբ կազմակերպությունը դարձել է պայմանագրի կողմ (այլ ոչ վերադասակարգման օրը առկա պայմանների վրա):
- Եթե ֆինանսական ակտիվը պարունակում է այնպիսի ներդրված ածանցյալ գործիք, որն անհրաժեշտ է առանձնացնել, սակայն կազմակերպությունը ի վիճակի չի այն արժանահավատորեն չափել, այդ ակտիվն արգելվում է վերադասակարգել:

ՖՀՄՍՄԿ (IFRIC)17. «Ոչ դրամային ակտիվների տեղաբաշխումը սեփականատերերին»

Սույն մեկնաբանությունը ներկայացնում է այն ոչ դրամական ակտիվների հաշվապահական հաշվառումը, որոնք կազմակերպության կողմից բաշխվում են սեփականատերերին՝ որպես շահաբաժին: Այս մեկնաբանությունը կիրառելի է 2009թ.-ի հուլիսի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար:

ՖՀՄՍՄԿ (IFRIC)18 «Հաճախորդների ակտիվների փոխանցումներ»

Այս բացատրությունը վերաբերում է այն պայմանագրերին, որոնցով կազմակերպությունը ստանում է հիմնական միջոցների միավորներ հաճախորդներից, որոնք, հետագայում, կազմակերպությունը պետք է օգտագործի հաճախորդին ցանցին միացնելու համար կամ որին այն հնարավորություն է տալիս տրամադրել սայրանքներ կամ ծառայություններ մատուցել: Այն նաև վերաբերում է այն պայմանագրերին, որոնցով կազմակերպությունը ստանում է կանխիկ դրամական միջոցներ, որոնք կարող են օգտագործվել միայն շինարարության կամ այդ նպատակի համար օգտագործվող հիմնական միջոցների ձեռքբերման համար: ՖՀՄՍՄԿ

(IFRIC) 18 պետք է կիրառվի առաջընթաց՝ 2009թ. հուլիսի 1-ին կամ դրանից հետո փոխանցվող ակտիվների համար:

Տարեկան բարեփոխումներ 2009

2009թ. ապրիլին «ՀՀՄՍԽ»-ի կողմից հրապարակվել է՝ «Միջազգային Ֆինանսական Հաշվետվությունների Ստանդարտների Բարեփոխումներ 2009»-ը: Այս հրապարակումը ավարտում է «ՀՀՄՍԽ»-ի տարեկան բարեփոխումների երկրորդ շարքը: Այս բարեփոխումների մեծամասնությունը կգործեն 2010թ. հունվարի 1-ից:

ՖՀՄՍ 5 (Փոփոխություն) «Վաճառքի համար մատչելի ոչ ընթացիկ ակտիվներ և ընդհատվող գործառնություններ»

Փոփոխությունը պարզաբանում է, որ ՖՀՄՍ 5 և այն ՖՀՄՍ-ները, որոնք հատկապես վերաբերում են վաճառքի համար մատչելի ոչ ընթացիկ ակտիվներին և ընդհատվող գործառնություններին, ներկայացնում են այդ ակտիվներին և գործառնություններին վերաբերող բոլոր բացահայտումները: ՖՀՄՍ 5 (Փոփոխություն)-ը պետք է կիրառվի առաջընթաց՝ 2010թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջաններ համար:

ՖՀՄՍ 8 (Փոփոխություն) «Գործառնական սեզմենտներ»

Փոփոխությունը պարզաբանում է, որ անհրաժեշտ է բացահայտել սեզմենտային ակտիվների չափը, միայն եթե այդ գումարը կանոնավոր կերպով տրամադրվում է հիմնական գործառնական որոշումներ կայացնող ղեկավարին: ՖՀՄՍ 8 (Փոփոխություն)-ը կկիրառվի հետընթաց՝ 2010թ. հունվարից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջաններ համար:

ՀՀՄՍ 1 (Փոփոխություն) «Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում»

Փոփոխությունը պարզաբանում է այն պարտավորության դասակարգումը, որոնք կարող են երկրորդ կողմի ընտրությամբ մարվել կազմակերպության կապիտալ գործիքների թողարկմամբ: ՀՀՄՍ 1 (Փոփոխություն) կկիրառվի հետընթաց՝ 2010թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջաններ համար:

ՀՀՄՍ 7 (Փոփոխություն) «Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն»

Փոփոխությունը մանրամասնորեն պարզաբանում է, որ որպես ներդրումային գործունեությունից դրամական հոսք կարող է դասակարգվել միայն այն ծախսը, որի արդյունքում ակտիվ է ճանաչվում: ՀՀՄՍ 7 (Փոփոխություն) կկիրառվի հետընթաց՝ 2010թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջաններ համար:

ՀՀՄՍ 17 (Փոփոխություն) «Վարձակալություն»

ՀՀՄՍ 17-ի փոփոխությունը պարզաբանում է, որ, երբ վարձակալությունը ներառում է և՛ հող, և՛ շինություններ, կազմակերպությունը յուրաքաչյուր տարրի դասակարգումը գնահատում է որպես ֆինանսական կամ գործառնական վարձակալություն առանձին-առանձին համաձայն ՀՀՄՍ 17 ստանդարտի 7-13 պարբերություններում նշված ընդհանուր դրույթների: ՀՀՄՍ 17 (Փոփոխություն) կկիրառվի հետընթաց՝ 2010թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջաններ համար:

ՀՀՄՍ 36 (Փոփոխություն) «Ակտիվների արժեզրկում»

Փոփոխությունը պարզաբանում է, որ ՀՀՄՍ 36-ով գուդվիլը դրամահավաք միավորներին փոխանցելու նպատակով թույլատրված ամենամեծ միավորը ՖՀՄՍ 8-ով սահմանված

գործառնական սեզմենտն է նախքան հավաքագրումը, ինպես և թույլատրված է այդ ստանդարտով:

ՀՀՄՍ 36 (Փոփոխություն) կկիրառվի առաջընթաց՝ 2010թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջաններ համար:

ՀՀՄՍ 38 (Փոփոխություն) «Ոչ նյութական ակտիվներ»

Փոփոխությունը պարզաբանում է կազմակերպությունների կողմից ընդունված գնահատման մեթոդների նկարագրությունը կազմակերպությունների միավորում հանդիսացող գործառնություններից առաջացող ոչ նյութական ակտիվների իրական արժեքի չափման ժամանակ, որոնք չեն շրջանառվում գործող շուկաներում: ՀՀՄՍ 38 (Փոփոխություն) կկիրառվի առաջընթաց՝ 2010թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջաններ համար:

ՀՀՄՍ 39 (Փոփոխություն) «Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչում և չափում»

- նպատակ ունի պարզաբանել, արդյոք ֆինանսական գործիքների բաղադրիչ հանդիսացող կանխավճարային օպցիաները, որոնցում գործող գինը ներառում է վարկի վաղ վերադարձելիության համար տուգանք, համարվում են բուն պայմանագրի անբաժան մասը:
- նպատակ ունի պարզաբանել, որ ՀՀՄՍ 39.2 (ց)-ով սահմանվող բացառությունը կիրառելի է միայն գնորդի և վաճառող բաժնետիրոջ միջև գնվող կազմակերպության առքի կամ վաճառքի ֆորվարդային պայմանագրերին, որը կրերի բիզնեսի միավորման հետագա ձեռքբերման ժամանակ:
- պարզաբանում է, թե որ դեպքերում հեջավորման գործիքներից օգուտներն ու վնասները պետք է վերադասակարգվեն սեփական կապիտալից շահույթի կամ վնասի հաշվին՝ որպես վերադասակարգման ճշգրտում:

ՀՀՄՍ 39 (Փոփոխություն) կկիրառվի տարեկան ժամանակաշրջանների համար առաջընթաց՝ 2010թ. հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջաններ համար:

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Ներկայացվող հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման ընթացքում: Հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է հետևողականորեն:

4.1 Ֆինանսական հաշվետվությունների համախմբում

Դուստր կազմակերպությունները, որոնց նկատմամբ Խումբը կարող է տնօրինել ձայնի իրավունք տվող բաժնետոմսերի կեսից ավելին կամ այլ կերպ վերահսկում է այդ ընկերության գործունեությունը, համախմբվում են: Դուստր կազմակերպությունների հաշվետվությունները համախմբվում են, երբ վերահսկումը փոխանցվում է Խմբին և բացառվում են համախմբումից, երբ դադարում է վերահսկելու հնարավորությունը:

Բոլոր ներխմբային գործառնությունները, հաշվարկների մնացորդները կամ չիրացված հասույթը բացառվում են: Բացառվում է նաև չիրացված վնասը, մինչև ձեռք չի բերվում հանդվածություն փոխանցված ակտիվի արժեզրկման վերաբերյալ: Անհրաժեշտության դեպքում, դուստր կազմակերպությունների հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը փոփոխվել է Խմբի կողմից ընդունված քաղաքականությանը համապատասխանեցնելու նպատակով:

Ձեռք բերման ժամանակ, Դուստր կազմակերպության ատիվները, պարտավորություններն ու պայմանական պարտավորությունները չափվում են ձեռք բերման օրվա դրությամբ իրական արժեքով: Ձեռք բերման արժեքի և ձեռք բերված գուտ ակտիվների դրական տարբերությունը հաշվառվում է որպես գուդվիլ: Եթե ձեռք բերման արժեքը փոքր է ձեռք բերված դուստր

կազմակերպության զուտ ակտիվների իրական արժեքից, ապա տարբերությունը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների վերաբերյալ հաշվետվությունում ձեռք բերման ժամանակաշրջանում: Չվերահսկվող մասնակցությունը հաշվառվում է ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի համապատասխան չափով: Հետագայում, չվերահսկվող մասնակցությանը գերազանցող ցանկացած վնաս վերագրվում է Մայր Կազմակերպության բաժնեմասին: Մայր Ընկերության բաժնետերերին հասանելիք բաժնետիրական կապիտալը և չվերահսկվող մասնակցության հասանելիք զուտ եկամուտը արտացոլվում են առանձին տողերով հաշվեկշռում և ֆինանսական արդյունքների վերաբերյալ հաշվետվությունում:

4.2 Եկամուտների և ծախսերի ճանաչում

Եկամուտը ճանաչվում է այն դեպքում, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կհոսեն Խումբ և ստացված եկամուտը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Ծախսը ճանաչվում է այն ժամանակ, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կարտահոսեն Խմբից և ծախսը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Ստորև ներկայացվող չափանիշները նույնպես պետք է հաշվի առնվեն մինչև եկամուտի ճանաչումը:

Տոկոսային եկամուտներ և ծախսեր

Տոկոսային եկամուտներն ու ծախսերը բոլոր տոկոսաբեր ֆինանսական գործիքների համար, բացառությամբ առևտրային նպատակներով պահվող կամ ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող գործիքների, ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես «տոկոսային եկամուտ» և «տոկոսային ծախս»՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Եթե ֆինանսական ակտիվի կամ նմանատիպ ֆինանսական ակտիվների խմբի հաշվեկշռային արժեքը նվազում է արժեզրկումից կորուստների պատճառով, տոկոսային եկամուտը շարունակում է ճանաչվել կիրառելով սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը՝ նոր հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ:

Կոմիսիոն և այլ եկամուտներ և ծախսեր

Վարկերի տրամադրման համար գանձվող վճարները (համապատասխան ծախսերի հետ միասին) հետաձգվում են՝ ճշգրտելով տվյալ վարկի արդյունավետ տոկոսադրույքը: Վարձավճարները, այլ եկամուտները և ծախսերը հիմնականում ճանաչվում են հաշվեկշռման սկզբունքով ծառայությունների մատուցման ընթացքում: Ներդրումային պորտֆելի, այլ կառավարական և խորհրդատվական ծառայությունների գծով վճարները ճանաչվում են պայմանագրային պայմաններին համապատասխան:

4.3 Արտարժույթի փոխարկում

Արտարժույթով կատարված գործարքները վերահաշվարկվում են գործառնական արժույթով՝ գործարքի օրվա փոխարժեքով: Արտարժույթով արտահայտված առևտրային նպատակներով պահվող ակտիվների և պարտավորությունների փոխարկումից առաջացած օգուտը և վնասը ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զուտ առևտրային եկամուտ հոդվածում, մինչդեռ ոչ առևտրային ակտիվների փոխարկումից գոյացող օգուտը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության այլ եկամուտ կամ այլ ծախս հոդվածում: Արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են գործառնական արժույթով կիրառելով հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվի դրությամբ գործող փոխարժեքը:

Արտարժույթով արտահայտված վաճառքի համար մատչելի դրամային արժեթղթերի իրական արժեքում փոփոխությունները վերլուծվում են փոխարժեքային տարբերությունների միջև,

որոնք առաջանում են արժեթղթերի ամորտիզացված գումարների փոփոխության և արժեթղթերի հաշվեկշռային արժեքի այլ փոփոխությունների արդյունքում: Ամորտիզացված գումարում փոփոխությունների հետ կապված փոխարժեքային տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, իսկ հաշվեկշռային արժեքում այլ փոփոխությունները ճանաչվում են կապիտալում:

Պատմական արժեքով հաշվառվող ոչ դրամային արտարժույթային հողվածները վերահաշվարկվում են գործարքի օրվա փոխարժեքով: Իրական արժեքով հաշվառվող ոչ դրամային արտարժույթային հողվածները վերահաշվարկվում են իրական արժեքի որոշման օրվա փոխարժեքով: Ոչ դրամային հողվածների, ինչպիսին են ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով պահվող բաժնետոմսերը, փոխարժեքային տարբերությունները, ներկայացվում են որպես իրական արժեքի փոփոխությունից շահույթի կամ վնասի մաս: Ոչ դրամային հողվածների փոխարժեքային տարբերությունները, ինչպես օրինակ՝ վաճառքի համար մատչելի դասակարգված բաժնետոմսերը, ընդգրկվում են կապիտալի վաճառքի համար մատչելի ներդրումների գծով վերագնահատման պահուստում:

Յուրաքանչյուր գործառնության պայմանագրով նախատեսված փոխարժեքի և տվյալ գործառնության օրվա գործող փոխարժեքի տարբերությունից առաջացող օգուտը կամ վնասը հաշվառվում է ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվության գուտ առևտրային եկամուտ հողվածի արտարժույթի առք ու վաճառքից գուտ եկամուտ տողում:

Խմբի կողմից համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման նպատակով օգտագործվել են հետևյալ փոխարժեքները.

	31 դեկտեմ. 2009	31 դեկտեմ. 2008
ՀՀ դրամ/1 ԱՄՆ դոլար	377.89	306.73
ՀՀ դրամ/1 Եվրո	542.23	435.00

4.4 Հարկում

Շահույթի գծով հաշվետու տարվա շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, բացառությամբ այն հարկերի, որոնց գծով գործառնությունների արդյունքները ճանաչվել են սեփական կապիտալում, ինչի դեպքում հարկերը նույնպես ճանաչվում են սեփական կապիտալում:

Ընթացիկ հարկը տարվա համար հարկվող եկամուտից վճարվելիք հարկն է՝ հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվին գործող հարկային դրույքներով, ինչպես նաև նախորդ տարիների համար վճարված հարկերի ճշգրտումները:

Հետաձգված հարկերը հաշվարկվում են հաշվապահական հաշվեկշռի պարտավորությունների մեթոդի համաձայն, որը հաշվի է առնում բոլոր ժամանակային տարբերությունները, որոնք առաջանում են ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային գումարների և հարկային նպատակներով հաշվարկվող գումարների միջև, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ այդ տարբերություններն առաջացել են գույքի ճանաչման ժամանակ կամ կազմակերպությունների միավորում չհանդիսացող գործառնություններից առաջացող ակտիվների կամ պարտավորությունների դեպքում և ինչը առաջացման պահին չի ազդում ոչ հաշվապահական, և ոչ էլ հարկման նպատակով հաշվարկվող շահույթի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվ ճանաչվում է միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ ապագայում առկա կլինի հարկման ենթակա շահույթ, որի հաշվին կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվարկվում են այն հարկային դրույքով, որը ենթադրվում է, որ կգործի ակտիվների իրացման և պարտավորությունների մարման ժամանակ՝ հիմնվելով տվյալ ժամանակաշրջանի կամ հաշվետու ժամանակաշրջանի փաստացի գործող դրույքների վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ առաջանում են նաև այն ժամանակավոր տարբերությունների գծով, որոնք առաջանում են դուստր, ասոցիացված կամ համատեղ կազմակերպություններում ներդրումներից, բացի այն դեպքերից, երբ ժամանակավոր տարբերությունների իրացման ժամկետները կառավարվում են մայր կազմակերպության կողմից, և հավանական է, որ դրանք մոտ ապագայում չեն իրացվի:

ՀՀ-ում բանկերն իրենց գործունեության ընթացքում վճարում են նաև այլ հարկեր: Այդ հարկերը ներառված են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության այլ ծախսերում:

4.5 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները բաղկացած են կանխիկ դրամից, ՀՀ ԿԲ-ում պահվող միջոցներից (բացառությամբ ԱրՔա վճարային համակարգով իրականացվող փոխհաշվարկների համար դեպոզիտային գումարների) և այլ բանկերում հաշիվներից, որոնք կարող են փոխարկվել կանխիկի կարճ ժամանակամիջոցում և չեն ենթարկվում արժեքի փոփոխման զգալի ռիսկի:

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով:

4.6 Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Իր բնականոն գործունեության ընթացքում Խումբն օգտագործում է այլ բանկերում տարբեր ժամանակաշրջանների համար բացված ավանդային հաշիվներ և փոխատվություններ: Բանկերին տրամադրված ֆիքսված ժամկետով վարկերն ու կանխավճարները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ոչ ֆիքսված ժամկետներով միջոցներն ամորտիզացվում են Խմբի ղեկավարության կողմից զնահատված ժամկետներում: Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների գումարները նվազեցվում են արժեզրկումից պահուստների գումարներով:

4.7 Ֆինանսական գործիքներ

Խումբը ֆինանսական ակտիվները և պարտավորություններն իր հաշվեկշռում ճանաչում է այն և միայն այն դեպքում, երբ նա դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ: Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների սովորական բնույթ կրող առք ու վաճառքների դեպքում դրանք ձևակերպվում են գործարքի օրվա ամսաթվով: Սովորական բնույթ կրող ձեռք բերումների դեպքում, երբ ֆինանսական գործիքը հետագայում պետք է չափվի իրական արժեքով, պայմանագրի օրվա և գործարքի օրվա միջև ընկած ժամանակամիջոցում այն հաշվառվում է նույն սկզբունքով, ինչ որ ձեռք բերված գործիքների դեպքում:

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները սկզբնական ճանաչման ժամանակ չափվում են սկզբնական արժեքով, գումարած գործարքի հետ կապված ցանկացած ծախսումները, բացի ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքների:

Սկզբնական ճանաչումից հետո բոլոր ֆինանսական պարտավորությունները, բացի ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական

գործիքների (ներառված նաև առևտրային նպատակներով պահվող գործիքները), հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Սկզբնական ճանաչումից հետո ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքները հաշվառվում են իրական արժեքով:

Խմբի կողմից ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են հետևյալ կատեգորիաների. ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ, մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ, վարկեր և դեբիտորական պարտքեր, վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ: Ներդրումների մասն դասակարգումը կատարվում է դրանց ձեռքբերման պահին՝ Խմբի դեկավարության կողմից սահմանված գնահատումների հիման վրա հաշվի առնելով ձեռքբերման նպատակները: Ակտիվների հետագա վերադասակարգումը կատարվում է անհրաժեշտության և հնարավորության դեպքում՝ յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա ավարտից հետո:

Ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ

Այս կատեգորիայում հաշվառվում են առևտրական նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները: Ֆինանսական ակտիվը հաշվառվում է այս կատեգորիայում, եթե այն ձեռք է բերվում կարճ ժամկետում վաճառքի նպատակով կամ եթե այդպես է որոշվում դեկավարության կողմից նշված ակտիվի ձեռք բերման պահին:

Ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները դասակարգվում են որպես ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող, երբ.

- Այդպես վարվելը զգալիորեն կնվազեցնի չափման անհամապատասխանությունները, որոնք կառաջանային, եթե կապված ածանցյալ գործիքները համարվեին առևտրական նպատակներով պահվող, իսկ հիմք հանդիսացող ֆինանսական գործիքները հաշվառվեին ամորտիզացված գումարով, ինչպես վարկերը կամ հաճախորդներին և բանկերին տրվող կանխավճարները, կամ պարտքային արժեթղթերի տեսքով թողարկված արժեթղթերը:
- Որոշ ներդրումներ, ինչպես օրինակ կապիտալի գործիքներում կատարված ներդրումները, որոնք փաստաթղթավորված ռիսկերի կառավարման կամ ներդրումային քաղաքականության համաձայն հաշվառվում են իրական արժեքով և կառավարչական անձնակազմին հաղորդվում են այդ արժեքով, համարվում են ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող, և
- Ֆինանսական գործիքները, ինչպես պարտքային արժեթղթերը, որոնք պարունակում են մեկ կամ ավելի բաղադրիչ ածանցյալ գործիքներ, որոնք էականորեն ազդում են դրամական հոսքերի վրա, համարվում են ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող:

Ածանցյալ գործիքները դասակարգվում են որպես առևտրային նպատակներով պահվող, բացի այն դեպքերից, երբ դրանք օգտագործվում են հեջավորման նպատակով: Առևտրային նպատակներով պահվող ակտիվներից շահույթը և վնասը արտացոլվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Մինչև մարման ժամկետը պահվող արժեթղթեր

Ֆիքսված մարման ժամկետով արժեթղթերը դասակարգվում են որպես մինչև մարման ժամկետը պահվող, երբ Խումբը հաստատապես մտադրված է և հնարավորություն ունի պահել այդ ներդրումները մինչև դրանց մարման ժամկետի լրանալը: Եթե Խմբի կողմից իրականացվում է մարման ժամկետին ոչ մոտ ակտիվների էական գումարի վաճառք, ապա

ամբողջ դասը վերադասակարգվում է որպես վաճառքի համար մատչելի: Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը՝ հանած դրանց գծով արժեզրկումից պահուստները:

Վարկեր և դեբիտորական պարտքեր

Վարկերը և դեբիտորական պարտքերը ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք ստեղծվում են Խմբի կողմից ուղղակիորեն պարտապանին դրամ տրամադրելու միջոցով՝ առանց պարտքը վաճառելու մտադրության:

Ֆիքսված ժամկետներով տրամադրված վարկերը սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով՝ գումարած գործարքից ծախսումները: Երբ տրամադրված գումարների իրական արժեքը տարբերվում է վարկի իրական արժեքից, օրինակ երբ վարկը տրամադրվում է շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով, տրամադրված գումարի և վարկի իրական արժեքների տարբերությունը վարկի սկզբնական ճանաչման ժամանակ ձևակերպվում է որպես ծախս շուկայականից ցածր դրույքներով ակտիվների տեղաբաշխումից՝ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Այնուհետև վարկերն ու փոխատվությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ֆիքսված մարման ժամկետ չունեցող վարկերն ու փոխատվությունները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ ելնելով մարման ենթադրվող ժամկետներից: Հաճախորդներին տրված վարկերի ու փոխատվությունների գումարները նվազեցվում են դրանց գծով արժեզրկումից պահուստների գումարներով:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ներդրումներ

Վաճառքի համար մատչելի ներդրումները պարտքային, ինչպես նաև կապիտալի գործիքներում կատարված այն ներդրումներն են, որոնք Խումբը մտադիր է պահել անորոշ ժամկետով, և որոնք կարող են վաճառվել իրացվելիության կարիքների բավարարման համար, ինչպես նաև տոկոսադրույքներում, փոխարժեքներում կամ բաժնետոմսերի գներում փոփոխությունների դեպքում: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվները նախնական ճանաչումից հետո հաշվառվում են իրական արժեքով: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի փոփոխություններից առաջացած շահույթն ու վնասը վերագրվում է սեփական կապիտալին մինչև ֆինանսական ակտիվի օտարումը կամ արժեզրկումը, որի դեպքում կապիտալում ճանաչված շահույթը կամ վնասը վերաձևակերպվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Ամեն դեպքում, տոկոսները հաշվարկվում են արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով՝ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Վաճառքի համար մատչելի կապիտալի գործիքների գծով շահաբաժինները ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում գրանցվում են այն ժամանակ, երբ Խումբը իրավունք է ձեռք բերում ստանալու այդ շահաբաժինները:

Ակտիվ ֆինանսական շուկաներում գործող ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքը հաշվետու ամսաթվին բորսային փակման պահին այդ ակտիվի գծով գնանշվող գինն է: Եթե գնանշված շուկայական գինը առկա չէ, ապա գործիքի իրական արժեքը որոշվում է գնային մոդելների կամ զեղչված դրամական հոսքերի տեխնիկայի միջոցով: Հակառակ դեպքում ներդրումները հաշվառվում են ինքնարժեքով՝ հանած արժեզրկումից պահուստների գումարները:

4.8 Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

Յուրաքանչյուր հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով Խումբն իրականացնում է արժեզրկման գնահատում ֆինանսական ակտիվների կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի համար:

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական ակտիվների խումբը արժեզրկվում է և արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է միայն այն դեպքում, եթե կա օբյեկտիվ վկայություն արժեզրկման մասին՝ որպես ակտիվի նախնական ճանաչումից հետո կատարված մեկ կամ մի քանի իրադարձությունների («ծախսային իրադարձություն») արդյունք, և երբ այդ իրադարձությունը կամ իրադարձություններն ազդեցություն ունեն ֆինանսական ակտիվի կամ ակտիվների խմբի ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի վրա, որոնք կարելի է արժանահավատորեն չափել:

Արժեզրկումից կորուստի օբյեկտիվ վկայության գոյությունը որոշվում է որոշ չափանիշներով, որոնք վկայում են, որ վարկառու կամ վարկառուների խումբն ունեն զգալի ֆինանսական դժվարություններ (օրինակ՝ կապիտալի նորմատիվ, գուտ եկամտի և վաճառքների հարաբերակցություն), առկա են տոկոսագումարների և մայր գումարների վճարման պարտավորությունների, վարկային համաձայնության կամ պայմանների խախտումներ, գրավի արժեքի նվազում, հավանականություն, որ կլինի սնանկացում կամ այլ ֆինանսական վերակազմակերպում և կա տեղեկատվություն ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի չափելի նվազման վերաբերյալ՝ կապված տնտեսական պայմանների փոփոխություններով, որոնք ազդում են վարկառուի և չվճարումների վրա:

Խումբը սկզբից գնահատում է արժեզրկման օբյեկտիվ պայմանների գոյությունը անհատական գնահատման արդյունքում այն ակտիվների համար, որոնք անհատապես էական են և հետո անհատական կամ խմբային գնահատումների արդյունքում այն ֆինանսական ակտիվների համար, որոնք անհատապես էական չեն: Անհատական գնահատման արդյունքում արժեզրկման օբյեկտիվ գոյությունը հաստատելուց կամ ժխտելուց հետո ակտիվները դասակարգվում են վարկային ռիսկի նմանատիպ բնույթ ունեցող խմբերում՝ խմբային գնահատում իրականացնելու նպատակով: Այն ակտիվները, որոնց գծով անհատական գնահատման արդյունքում ձևավորվել են արժեզրկումից պահուստներ, չեն ներառվում վերոհիշյալ խմբերում:

Երբ առկա է վկայություն ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվի արժեզրկման վերաբերյալ, արժեզրկման պահուստի գումարը որոշվում է որպես ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և այդ ֆինանսական գործիքի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով զեղչված դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի (բացառությամբ վարկի հետ կապված ապագա ծախսերի) ներկա արժեքի միջև տարբերություն: Ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է արժեզրկման պահուստի միջոցով, արժեզրկումից ծախսը արտացոլվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Եթե վարկը կամ միջև մարման ժամկետը պահվող ներդրումն ունի փոփոխական տոկոսադրույք, ցանկացած արժեզրկումից ծախս չափելու համար զեղչման դրույքը պայմանագրով որոշված ընթացիկ արդյունավետ տոկոսադրույքն է: Խումբը կարող է արժեզրկումը չափել գործիքի իրական արժեքի հիման վրա՝ օգտագործելով տեսանելի շուկայական գինը:

Ապահովված ֆինանսական ակտիվների դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի ներկա արժեքը ներառում է գրավների իրացումից փոխհատուցվող գումարները, հանած գրավի ձեռքբերման և իրացման ծախսերը, անկախ նրանից, թե գրավը կփոխանցվի Խմբին, թե ոչ:

Արժեզրկման խմբային գնահատման նպատակով, ֆինանսական ակտիվները խմբավորվում են Խմբի ներքին վարկային դասակարգման հիման վրա, որը հաշվի է առնում վարկային ռիսկի բնութագրիչները, ինչպես՝ ակտիվի տեսակը, արդյուաբերական ոլորտը, աշխարհագրական դիրքը, գրավի տեսակը, ժամկետանց կարգավիճակը և այլ կապակցված գործոններ:

Ֆինանսական ակտիվների ապագա դրամական հոսքերը, որոնց արժեզրկումը խմբային է գնահատված, որոշվում են խմբում գտնվող ակտիվների պայմանագրային դրամական հոսքերի և նմանատիպ ակտիվների պատմական ծախսերի պրակտիկայի հիման վրա: Վերջինս ճշգրտվում է ընթացիկ տեսանելի տեղեկատվությամբ, որպեսզի արտացոլվեն ներկա պայմանները, որոնք չեն ազդել այն ժամանակահատվածում, որի վրա հիմնված է պատմական ծախսերի պրակտիկան, և պատմական ժամանակաշրջանում ներկայում գոյություն չունեցող պայմանների հետևանքները չեզոքացնելու նպատակով:

Ակտիվների խմբերի ապագա դրամական հոսքերում փոփոխությունների գնահատականը պետք է արտացոլի և համապատասխան լինի դրանց հետ կապված տեսանելի տվյալների ժամանակաշրջանից ժամանակաշրջան փոփոխությունների հետ (օրինակ՝ փոփոխություններ գործազրկության դրույքներում, գույքի գնի, վճարումների կարգավիճակի կամ խմբում կորուստների հավանականությունը մատնանշող այլ գործոնների և կորուստների ծավալների մեջ): Ապագա դրամական հոսքերի գնահատման համար օգտագործվող մեթոդոլոգիան և վարկածները պարբերաբար վերանայվում են Խմբի կողմից՝ կորուստների իրական և գնահատված արժեքների միջև տարբերությունները նվազեցնելու համար:

Վարկերը համապատասխան պահուստների հետ միասին դուրս են գրվում, եթե ապագայում չկա վարկը հավաքագրելու իրատեսական հեռանկար, և երբ բոլոր գրավներն օգտագործվել են կամ փոխանցվել Խմբին: Եթե հաջորդող տարում, գնահատված արժեզրկման ծախսը ավելանում կամ նվազում է արժեզրկման ճանաչումից հետո կատարված իրադարձությունների պատճառով, նախկինում ճանաչված արժեզրկման ծախսը ավելացվում կամ նվազեցվում է պահուստի գումարը ճշտելով: Եթե ապագա դուրսգրումը հետագայում վերականգնվում է, ապա վերականգնված գումարը կրեդիտագրվում է պահուստի հաշվին:

Վերանայված վարկեր

Որտեղ հնարավոր է, Խումբը փորձում է վերանայել վարկերը, քան բռնագանձել գրավը: Սա կարող է հանգեցնել վճարումների երկարաձգումների և վարկի մարման նոր պայմանների մասին համաձայնության: Երբ վարկի պայմանները վերանայված են, վարկն այլևս չի համարվում ժամկետանց: Ղեկավարությունը շարունակաբար վերանայում է վերանայված պայմաններով վարկերը, համոզվելու համար, որ բոլոր համաձայնությունները պահպանված են և որ ապագա վճարումները կկատարվեն: Վարկերը շարունակում են մնալ արժեզրկման անհատական կամ խմբային գնահատման առարկա՝ օգտագործելով վարկի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ

Երբ վաճառքի համար մատչելի ակտիվն արժեզրկվում է, ապա նրա արժեքի (նվազեցված մարումների և ամորտիզացիայի գումարներով) և ընթացիկ իրական արժեքի տարբերությունը, բացառությամբ նախկինում ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչված արժեզրկումից գումարների, կապիտալից վերաձևակերպվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Վաճառքի համար մատչելի կապիտալի գործիք հանդիսացող ներդրումների գծով արժեզրկումից կորուստների հակադարձում ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում չի կատարվում: Վաճառքի համար մատչելի պարտքային գործիք հանդիսացող ներդրումների գծով արժեզրկումից կորուստների հակադարձումը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, եթե ակտիվի իրական արժեքի բարձրացումը օբյեկտիվորեն կարելի է համարել հետագա իրադարձությունների արդյունք, որոնք կատարվել են կորուստը ֆինանսական արդյունքներով ճանաչելուց հետո:

4.9 Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը (կամ ֆինանսական ակտիվի մի մասը, կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի մի մասը) ապաճանաչվում է, երբ.

- վերանում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը,
- Խումբը փոխանցում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը, կամ պահպանում է այդ իրավունքը, բայց պարտավորվում է ստացված գումարներն ամողջությամբ և ժամանակին փոխանցել երրորդ կողմին՝ փոխանցման համաձայնագրի համաձայն,
- և Խումբը կամ (ա) փոխանցում է ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, կամ (բ) չի փոխանցում, և չի պահպանում ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, այլ փոխանցում է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը:

Եթե Խումբը փոխանցում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը և չի փոխանցում, և չի պահպանում ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, և չի փոխանցում է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը, ապա ակտիվը հաշվառվում Խմբի շարունակվող մասնակցության համապատասխան ֆինանսական ակտիվում: Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի երաշխիքային ապահովման ձև, ապա այդպիսի մասնակցության չափը համարվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնը՝ ակտիվի հաշվեկշռային արժեք կամ Խմբի կողմից փոխհատուցվելիք առավելագույն գումար:

Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի դուրսգրված վաճառքի և/կամ գնման օպցիոնի ձև (ներառյալ դրամային և նման պայմաններով օպցիոնները), մասնակցության չափը որոշվում է այն գումարի չափով, որով Խումբը կարող է հետ գնել փոխանցվող ակտիվը, բացառությամբ իրական արժեքով գնահատված դուրսգրված վաճառքի օպցիոնի (ներառյալ դրամային և նման պայմաններով օպցիոնները), երբ շարունակվող մասնակցության չափը համարվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնը՝ փոխանցվող ակտիվի իրական արժեքը կամ օպցիոնի կատարման գինը:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ֆինանսական պարտավորությունն ապաճանաչվում է, երբ այն մարվում է, չեղյալ է համարվում կամ լրացել է դրա ուժի մեջ մնալու ժամկետը:

Փոխառուի փոխատուի միջև պարտքային գործիքների փոխանակումը, որոնց պայմաններն էականորեն տարբերվում են միմյանցից, կամ կատարվում է գործող պարտքային գործիքի պայմանների էական փոփոխություն, իրենից ներկայացնում է հին պարտքի մարում, որը պետք է հանգեցնի այդ պարքի ապաճանաչմանը և նոր պարտքային գործիքի ճանաչմանը, իսկ տարբերությունը համապատասխան հաշվեկշռային հաշվի հետ ձևակերպվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

4.10 Ռեպո և հակադարձ ռեպո համաձայնագրեր

Հետգնման պայմանով արժեթղթերի վաճառքի գործառնությունները («ռեպո») դիտարկվում են որպես ապահովված ֆինանսական գործարքներ: Հետգնման պայմանով վաճառված արժեթղթերը շարունակվում են հաշվառվել հաշվեկշռում, և այն դեպքում, երբ գնորդն ունի նշված արժեթղթերի վաճառքի կամ գրավադրման պայմանագրային իրավունք կամ համաձայնություն, դրանք վերադասակարգվում են որպես «Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր» և ներկայացվում են որպես առանձին հաշվեկշիռային հոդված:

Համապատասխան պարտավորությունն արտացոլվում է ֆինանսական կազմակերպությունների կամ հաճախորդների նկատմամբ հաշիվներում:

Հետվաճառքի պայմանով գնված արժեթղթերը («հակադարձ ռեպո») չեն ճանաչվում հաշվապահական հաշվեկշռում, իսկ տրամադրված գումարները հաշվառվում են որպես պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ կամ հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ:

Արժեթղթերի գնման և վաճառքից առաջացած եկամուտը կամ ծախսը իրենից ներկայացնում է տոկոսային եկամուտ կամ ծախս, որոնք հաշվեգրվում են հետզման պայմանագրերի գործողության ժամկետների ընթացքում՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

4.11 Որպես գրավ տրված և ստացված արժեթղթեր

Արժեթղթերով գործարքները հիմնականում ապահովվում են արժեթղթերով կամ կանխիկ դրամով: Արժեթղթերի փոխանցումը մյուս կողմին արտացոլվում է հաշվեկշռում, միայն եթե փոխանցվում են նաև ռիսկերը և օգուտները կապված սեփականության իրավունքի փոխանցման հետ: Վճարված կամ որպես գրավ ստացված կանխիկը գրանցվում է որպես ակտիվ կամ պարտավորություն:

Ձեռքբերված արժեթղթերը չեն ճանաչվում հաշվեկշռում մինչև դրանց օտարումը երրորդ կողմին, որի դեպքում նշված արժեթղթերի վերադարձման գծով պարտավորությունը ճանաչվում է իրական արժեքով որպես առևտրական նպատակներով պարտավորություն, իսկ գնման և վաճառքի տարբերությունը հաշվառվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության «Ձուտ առևտրային եկամուտ» հոդվածում:

4.12 Վարձակալություն

Ֆինանսական վարձակալություն – Խումբը որպես վարձատու

Ֆինանսական վարձակալության սկզբում Խումբը ֆինանսական վարձակալությամբ տրամադրած ակտիվները հաշվառում է ներդրումների գուտ գումարով: Այս գործառնությունները ներկայացվում են որպես հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ: Ֆինանսական եկամուտը ճանաչվում է վարձակալության ընթացքում այնպես, որ ապահովի ամփոփոխ պարբերական դրույք վարձակալության շրջանակներում չմարված գուտ ներդրումների նկատմամբ: Սկզբնական ուղակի ծախսերը ներառվում են ստացվելիք գումարների սկզբնական ճանաչման ժամանակ:

Գործառնական վարձակալություն – Խումբը որպես վարձակալ

Ակտիվների վարձակալությունը, որի դեպքում ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու օգուտները պահպանվում են վարձատուի մոտ, դասակարգվում է որպես գործառնական վարձակալություն: Գործառնական վարձակալության շրջանակներում վարձավճարները ճանաչվում են որպես ծախս ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում և ներառվում են գործառնական ծախսերում:

4.13 Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցները ներկայացված են սկզբնական արժեքի և կուտակված մաշվածության տարբերությամբ: Խմբի շենքերը ներկայացված են իրական արժեքի և կուտակված մաշվածության տարբերությամբ: Երբ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը ավելի մեծ է նրա

զնահատված փոխհատուցվող գումարից ոչ ժամանակավոր հանգամանքների պատճառով, այն անմիջապես նվազեցվում է մինչև այդ փոխհատուցվող գումարը:

Մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային մեթոդով ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում, կիրառելով հետևյալ տարեկան դրույթաչափերը՝

	Օգտակար ծառայության ժամկետ (տարիներ)	Տոկոսադրույթ (%)
Շենքեր	20	5
Համակարգիչներ և կապի միջոցներ	1	100
Տրանսպորտային միջոցներ	5	20
Այլ հիմնական միջոցներ	5	20

Վարձակալված հիմնական միջոցների վրա ուղղված կապիտալ բնույթի ծախսումները կապիտալացվում և ամորտիզացվում են գծային հիմունքով հետևյալ երկու ժամկետներից նվազագույնով. վարձակալման ժամկետ կամ հիմնական միջոցների և դրանց օգտակար ծառայության ժամկետ: Անավարտ շինարարությանը պատկանող ակտիվները չեն ամորտիզացվում:

Հիմնական միջոցների վերանորոգման և պահպանման հետ կապված ծախսումները ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես ծախս՝ դրանց կատարման պահին: Կապիտալ բնույթի նորոգման ծախսումները ավելացվում են ակտիվի հաշվեկշռային արժեքին, երբ հավանական է, որ դրանց շնորհիվ ապագա տնտեսական օգուտները՝ ավելի շատ, քան ակնկալվում էր առկա ակտիվի նորմատիվային ցուցանիշների սկզբնական զնահատումից, կհոսեն դեպի կազմակերպություն: Այս ծախսումների մաշվածությունը հաշվարկվում է համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության մնացորդային ժամկետի ընթացքում:

Հիմնական միջոցի իրացումից առաջացած օգուտ կամ վնասը որոշվում է որպես ակտիվի իրացումից զուտ մուտքերի և հաշվեկշռային արժեքի տարբերություն և հաշվառվում է գործառնական շահույթում:

Վերագնահատման արդյունքում ակտիվի արժեքի աճը արտացոլվում է կապիտալում՝ հիմնական միջոցների վերագնահատման պահուստում, բացի այն դեպքերից, երբ այն փոխհատուցում է ֆինանսական արդյունքներում տվյալ ակտիվի գծով նախկինում ճանաչված վերագնահատումից վնասը. այս դեպքում վերագնահատումից աճը նույնպես ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքներում: Վերագնահատման արդյունքում ակտիվի արժեքի նվազումը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքներում, բացի այն դեպքերից, երբ այն փոխհատուցում է նախկինում տվյալ ակտիվի գծով կապիտալում ճանաչված վերագնահատումից աճը:

Վերագնահատված գումարով հաշվառվող հիմնական միջոցների իրացման դեպքում, իրացված հիմնական միջոցների համապատասխան դասի վերագնահատման պահուստում վերագրված գումարը փոխանցվում է չբաշխված շահույթին:

4.14 Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվները բաղկացած են համակարգչային ծրագրից, արտոնագրերից, գուղվիլից և այլն:

Չեռք բերված որոշելի ակտիվների, պարտավորությունների և պայմանական պարտավորությունների զուտ իրական արժեքում Խմբի բաժնեմասը գերազանցող ձեռք

բերման արժեքի մեծությունը ճանաչվում է որպես գուղվիլ: Եթե այն բացասական է (բացասական գուղվիլ), այն անմիջապես ճանաչվում է տարվա արդյունքներում: Փոխանակման օրվա դրությամբ ձեռք բերված գուտ ակտիվներում բաժնեմասի մնացորդային արժեքի նկատմամբ հավելյալ ներդրման արժեքի մեծությունը ճանաչվում է որպես փոքրամասնության բաժնեմասի ձեռք բերումից առաջացած գուղվիլ: Գուղվիլը չափվում է սկզբնական արժեքով՝ հանած արժեզրկումից կուտակված կորուստները:

Առանձին ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները սկզբնապես ճանաչվում են ինքնարժեքով: Նախնական ճանաչումից հետո ոչ նյութական ակտիվները հաշվառվում են ինքնարժեքով՝ նվազեցնելով կուտակված ամորտիզացիան կամ արժեզրկումից կորուստները: Ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայությունների ժամկետները կարող են լինել որոշակի կամ անորոշ: Որոշակի օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվներն ամորտիզացվում են գծային հիմունքով օգտակար ծառայության ընթացքում՝ 3-ից 10 տարվա ընթացքում և գնահատվում են արժեզրկման առումով, երբ առկա են արժեզրկման հատկանիշներ: Ամորտիզացիայի հաշվառման մեթոդները և ժամկետները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում:

Անորոշ օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվները չեն ամորտիզացվում, սակայն յուրաքանչյուր տարի գնահատվում են արժեզրկման առումով՝ անհատապես կամ առանձին դրամաստեղծ միավորի համար: Անորոշ օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվները յուրաքանչյուր տարի հսկվում են հիմնավորելու համար նրանց հաշվառման շարունակականությունը նշված դասում:

Համակարգչային ծրագրերի ընթացիկ սպասարկման ծախսերը հաշվառվում են որպես ծախս դրանց կատարման ժամանակ:

4.15 Վաճառքի համար պահվող ակտիվներ

Ոչ ընթացիկ ակտիվները դասակարգվում են վաճառքի համար պահվող, երբ հաշվեկշռային արժեքը ենթակա է փոխհատուցման ոչ թե դրանց հետագա շահագործման, այլ վաճառքի միջոցով: Դրանց վաճառքը ենթադրվում է իրականացնել վաճառքի համար պահվող դասակարգումից հետո մեկ տարվա ընթացքում:

Վաճառքի համար պահվող դասակարգված ոչ ընթացիկ ակտիվները ճանաչվում են հաշվեկշռային արժեքի կամ իրական արժեքի՝ հանած վաճառքի ծախսերը, նվազագույնով: Եթե վերջինս ավելի փոքր է, քան հաշվեկշռային արժեքը, ապա ճանաչվում է արժեզրկումից կորուստ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Իրական արժեքի՝ հանած վաճառքից ծախսերը, հետագա ցանկացած աճ ճանաչվում է միայն տվյալ ակտիվի նախկինում արժեզրկված գումարների չափով:

4.16 Շնորհներ

Ակտիվներին վերաբերող շնորհները ներառվում են այլ պարտավորություններում և կրեդիտագրվում են եկամուտներին գծային մեթոդով՝ համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում:

4.17 Ներգրաված միջոցներ

Ներգրավված միջոցները, որոնք ներառում են ՀՀ կառավարության և կենտրոնական բանկի, այլ ֆինանսական կազմակերպությունների և հաճախորդների հաշիվները, սկզբնապես ճանաչվում են ստացված միջոցների իրական արժեքով՝ հանած գործառնությունների գծով ուղղակի ծախսերը: Սկզբնական ճանաչումից հետո ներգրավված միջոցները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Եկամուտները և ծախսերը գրանցվում են ֆինանսական արդյունքների մասին

հաշվետվությունում, ինչպես պարտավորությունների ապահովման ժամանակ, այնպես էլ ամորտիզացիայի ընթացքում:

4.18 Կենսաթոշակներ

Խմբում, աշխատակիցների աշխատավարձի հիման վրա հաշվարկված որոշակի տոկոսը Հայաստանի Հանրապետության պետական կենսաթոշակային համակարգին փոխանցելուց բացի, այլ հատուկ կենսաթոշակային հիմնադրամ չի ձևավորվում: Նշված համակարգին հատկացումների հետ կապված ծախսերը արտացոլվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում այն ժամանակաշրջանում, որին դրանք վերաբերվում են:

4.19 Ֆինանսական երաշխիքներ

Ֆինանսական երաշխիքների պայմանագրերը այն պայմանագրերն են, որոնք պահանջում են, որ երաշխիքը տրամադրողը փոխհատուցի երաշխիքը ստացողին կոնկրետ պարտատվանի կողմից պարտքային գործիքի ժամկետներին համաձայն վճարումները ժամանակին չկատարելու պատճառով վերջինիս կողմից կրած վնասների դիմաց: Նման ֆինանսական երաշխիքներ տրամադրվում են բանկերին, ֆինանսական և այլ կազմակերպություններին հաճախորդների վարկերը, օվերդրաֆտները և այլ բանկային գործիքները սպառնալից նպատակով:

Ֆինանսական երաշխիքները ֆինանսական հաշվետվություններում սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով «Այլ պարտավորություններ»-ում՝ որպես կոմիսիոն վճար: Սկզբնական ճանաչումից հետո Խումբը յուրաքանչյուր երաշխավորության տակ պարտավորությունը չափում է ամորտիզացված վճարից և երշխավորության արդյունքում առաջացած ցանկացած ֆինանսական պարտավորություն լուծելու համար անհրաժեշտ ելքերի լավագույն գնահատումից առավելագույնով:

4.20 Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է, երբ Խումբն ունի ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտներ մարմնավորող միջոցների արտահոսք, և պարտականության գումարը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

4.21 Բաժնետիրական կապիտալ

Բաժնետիրական կապիտալ

Նոր բաժնետոմսերի թողարկմանը, բացի կազմակերպությունների միավորման դեպքում թողարկվող բաժնետոմսերի, վերաբերող ուղղակի ծախսերը նվազեցվում են կապիտալի աճից: Երբ թողարկման արդյունքում ստացված գումարների իրական արժեքը գերազանցում է բաժնետոմսերի անվանական արժեքը, տարբերությունը հաշվառվում է որպես հավելավճար:

Շահաբաժիններ

Հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով շահաբաժինները դուրս են գրվում կապիտալից և ճանաչվում են որպես պարտավորություն, միայն երբ դրանք հաստատվում են հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով կամ մինչև այդ: Մինչև հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթիվը հայտարարված կամ հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվից հետո, բայց մինչև ֆինանսական հաշվետվությունների հրապարակման ամսաթիվը հայտարարված կամ հաստատված շահաբաժինները բացահայտվում են:

4.22 Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները, եկամուտներն ու ծախսերը հաշվեկշռում ներկայացվում են հաշվանցված, եթե գոյություն ունի օրենսդրոթեմ հաստատված իրավունք իրականացնելու հաշվառված գումարների հաշվանցում, ինչպես նաև մտադրություն իրականացնելու հաշվանցում կամ միաժամանակ իրացնելու ակտիվը և մարելու պարտավորությունը:

5 Կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ և դատողություններ

ՖՀՄՍ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը պահանջում է, որ Խմբի ղեկավարությունը կատարի կանոնադրություն հաշվապահական գնահատումներ, դատողություններ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն են թողնում ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ ակտիվների և պարտավորությունների ներկայացվող գումարների, ինչպես նաև հաշվետու ժամանակաշրջանի եկամուտների և ծախսերի վրա: Գնահատումները և դրանց հետ կապված ենթադրությունները, հիմնվելով պատմական փորձի և այլ գործոնների վրա, որոնք հիմնավորված են տվյալ պայմաններում, հիմք են հանդիսանում դատողություններ անելու այն ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների վերաբերյալ, որոնց արժեքը հնարավոր չէ որոշել այլ վստահելի աղբյուրներից: Ամեն դեպքում, չնայած գնահատումները հիմնվում են ղեկավարության կողմից ընթացիկ իրադարձությունների լավագույն պատկերացումների վրա, փաստացի արդյունքները վերջին հաշվով կարող են տարբերվել կատարված գնահատումներից:

Ներկայացվող ֆինանսական հաշվետվությունների առումով նշանակալից դատողությունները և գնահատումները ներկայացվում են ստորև:

Դուստր կազմակերպությունների ֆինանսական հաշվետվությունների համախմբումը Բանկի ֆինանսական հաշվետվություններում, երբ մասնակցությունը դուստրի կապիտալում ցածր է կամ համասար 50%

Չնայած այն հանգամանքին, որ Բանկի ներդրումը «ԱԿԲԱ ԲԲԿ» ՍՊԸ-ում կազմում է 40%, համաձայն ՀՀՄՍ 27-ի, այն հանդիսանում է այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում դուստր կազմակերպություն, քանի որ Բանկը վերահսկում է դրա գործունեությունը:

Ներդրումային արժեթղթերի դասակարգում

Բանկի ներդրումային արժեթղթերը ներառում են ՀՀ ԿԲ, պետական և ոչպետական պարտատոմսերը, ոչ պետական բաժնետոմսերը: Սկզբնական ճանաչման ժամանակ Բանկը դասակարգում է արժեթղթերը որպես վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ, որոնց իրական արժեքի ճշգրտումն իրականացվում է կապիտալում:

Փոխկապակցված կողմերի հետ գործառնություններ

Խումբն իր գործունեության ընթացքում իրականացնում է գործառնություններ փոխկապակցված կողմերի հետ: Նշված գործառնությունները հիմնականում իրականացվում են շուկայական պայմաններով: Գործող շուկայի բացակայության դեպքում Խումբը կատարում է դատողություններ գործառնությունների շուկայական կամ ոչ շուկայական բնույթի վերաբերյալ: Դատողությունները հիմնվում են այլ հաճախորդների հետ նմանատիպ գործառնությունների, ինչպես նաև արդյունավետ դրույքների վերլուծությունների վրա:

Վարկերի և այլ փոխատվությունների գծով արժեզրկումից պահուստներ

Խումբը գնահատում է խնդրահարույց վարկերը և փոխատվությունները յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի համար՝ պարզելու համար, թե արդյոք անհրաժեշտ է արժեզրկման պահուստ ձևավորել ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Մասնավորապես, ղեկավարության դատողությունն անհրաժեշտ է ապագա դրամական

հոսքերի գումարը և պարբերականությունը գնահատելու համար, երբ անհրաժեշտ է պահանջվող պահուստի չափը որոշել: Նման գնահատումները հիմնված են որոշ գործոնների շուրջ ենթադրությունների վրա և ներկա արդյունքները կարող են տարբեր լինել՝ հանգեցնելով պահուստում հետագա փոփոխությունների:

Նշանակալի վարկերի և փոխատվությունների համար անհատական ստեղծված հատուկ պահուստներից բացի, Խումբը նաև ստեղծում է արժեզրկման խմբային պահուստներ, այն ռիսկերի գծով, որոնք չնայած որ անհատապես չեն գնահատվել, սակայն պարունակում են չվճարման ավելի մեծ ռիսկ, քան սկզբնապես որոշվել էր: Սա հաշվի է առնում այնպիսի գործոնների ազդեցությունը, ինչպիսիք են վատթարացումը երկրի ռիսկում, արդյունաբերության մեջ և տեխնոլոգիական հնացումը, ինչպես նաև բացահայտված կառուցվածքային թուլությունները կամ դրամական հոսքերի նվազումները:

Հարկային օրենսդրություն

ՀՀ հարկային օրենսդրությունը ենթակա է տարակարծիք մեկնաբանությունների: Տես 25 ծանոթագրությունը:

Կապիտալի գործիք հանդիսացող վաճառքի համար մատչելի ներդրումների արժեզրկում

Խումբը համարում է կապիտալի գործիք հանդիսացող վաճառքի համար մատչելի ներդրումն արժեզրկված, երբ դրա իրական արժեքի նվազումը էական է կամ կրում է երկարատև բնույթ: Որոշելու համար էական է կամ երկարատև նվազումը՝ Խումբը կատարում է որոշակի դատողություններ: Այդ դատողությունները կատարելիս, այլ գործոնների հետ մեկտեղ, Խումբը հաշվի է առնում նաև բաժնետոմսերի գնի փոփոխականությունը: Բացի դրանից, արժեզրկումը հնարավոր է, երբ առկա են ապացույցներ, որ վատացել է ֆինանսական վիճակը տվյալ կազմակերպության, արդյունաբերության կամ ճյուղի, որտեղ կատարվել է ներդրումը, կատարվել են փոփոխություններ տեխնոլոգիաներում և գործառնական կամ ֆինանսական դրամական հոսքերում:

6 Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ և ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին	17,812,401	14,583,561
Վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեթղթեր	6,865	43,833
Ֆինանսական կազմակերպությունների հաշիվներ	331,905	97,915
Հակադարձ ռեպո գործառնություններ	26,288	7,295
Արժեզրկված ակտիվների գծով հաշվեզրկված տոկոսներ	172,065	100,735
Այլ տոկոսային եկամուտներ	20,651	12,694
Ընդամենը տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ	18,370,175	14,846,033

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Հաճախորդների հաշիվներ	1,806,605	1,117,283
Ֆինանսական կազմակերպությունների հաշիվներ	4,667,226	3,181,330
Ռեպո գործառնություններ	23,568	7,873
Այլ տոկոսային ծախսեր	47,606	35,884
Ընդամենը տոկոսային և նմանատիպ ծախսեր	6,545,005	4,342,370

7 Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտներ և ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Դրամարկղային գործառնություններ	116,619	127,016
Հաշվարկային գործառնություններ/փոխանցումներ	277,012	272,697
Բանկային հաշիվների սպասարկման վճարներ	259,638	159,594

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Դրամարկղային գործառնություններ	116,619	127,016
Վճարային քարտերով գործառնություններ	606,877	596,342
Ֆինանսական լիզինգի գծով վճարներ	7,190	13,488
Այլ վճարներ և կոմիսիոն եկամուտներ	99,460	179,997
Ընդամենը կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտներ	1,366,796	1,349,134

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Հաշվարկային գործառնություններ/փոխանցումներ	28,328	51,688
Դրամարկղային գործառնություններ	5,596	15,686
Վճարային քարտերով գործառնություններ	371,870	264,263
Այլ ծախսեր	27,424	42,382
Ընդամենը կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախսեր	433,218	374,019

8 Այլ եկամուտներ

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Հիմնական միջոցների վաճառքից եկամուտ	992	-
Հիմնական միջոցների վերագնահատումից եկամուտ	89,696	-
Ստացված տույժեր և տուգանքներ	468,808	156,850
Ոչ առևտրային ակտիվների արտարժույթի փոխարկումից զուտ եկամուտ	141,182	-
Երաշխիքներից և ակրեդիտիվներից	70,393	39,072
Շահաբաժիններից եկամուտ	541	295
Ակտիվներին վերաբերող շնորհներից եկամուտ	7,695	25,568
Այլ եկամուտ	74,499	53,105
Ընդամենը այլ եկամուտներ	853,806	274,890

9 Վարկային կորուստների արժեզրկման ծախս

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին (ծանոթագրություն 15)	1,469,326	688,346
Այլ ակտիվներ (ծանոթագրություն 19)	38,122	11,236
Ընդամենը վարկային կորուստների արժեզրկման ծախս	1,507,448	699,582

10 Անձնակազմի գծով ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Աշխատավարձ	3,942,451	3,592,864
Սոցիալական ապահովագրության վճարներ	309,861	288,648
Ընդամենը անձնակազմի գծով ծախսեր	4,252,312	3,881,512

11 Այլ ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008

	2009	2008
Հազար ՀՀ դրամ		
Նյութական ակտիվների վերանորոգման և սպասարկման ծախսեր	203,816	202,826
Գովազդի և ներկայացուցչական ծախսեր	493,828	321,829
Գործուղման ծախսեր	87,090	102,301
Կապի և հաղորդակցման միջոցների գծով ծախսեր	306,418	143,304
Վարձակալության գծով ծախսեր	37,438	40,865
Հարկեր, (բացառությամբ շահութահարկի) և տուրքեր	391,686	259,636
Խորհրդատվական և այլ ծառայությունների գծով ծախսեր	36,913	37,297
Անվտանգության գծով ծախսեր	164,187	128,224
Հիմնական միջոցների օտարումից կորուստներ	-	5,265
Հիմնական միջոցների վերագնահատումից վնասներ	427,974	-
Այլ ակտիվների արժեզրկումից կորուստներ	1,676	-
Գրասենյակային ծախսեր	95,616	127,209
Վճարված տու գանքներ	12,470	5,971
Ոչ առևտրային ակտիվների արտարժույթային փոխարկումներից զուտ վնաս	-	125,339
Ինկասացիայի գծով ծախսեր	50,625	41,667
Ապահովագրության գծով ծախսեր	23,818	20,971
Ֆինանսական հաշտարարին վճարներ	16,138	260
Այլ ծախսեր	81,184	38,352
Ընդամենը այլ ծախսեր	2,430,877	1,601,316

12 Շահութահարկի գծով ծախս

	2009	2008
Հազար ՀՀ դրամ		
Ընթացիկ հարկ	1,242,283	1,249,127
Նախորդ տարիների շահութահարկի ճշգրտում	(927)	285
Հետաձգված հարկ	10,457	29,912
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	1,251,813	1,279,324

Հայաստանի Հանրապետությունում շահութահարկի դրույքաչափը կազմում է 20% (2008թ.՝ 20%): ՀՀ հարկային օրենսդրության և ՖՀՄՄ-ի միջև եղած տարբերությունը մի շարք ակտիվների և պարտավորությունների գծով առաջացնում է ժամանակավոր տարբերություններ ֆինանսական հաշվետվությունների կազման նպատակներով դրանց հաշվեկշռային արժեքների և հարկման բազայի միջև: Հետաձգված շահութահարկի գումարը հաշվարկվում է 20% հիմնական դրույքաչափը կիրառելով:

Ստորև ներկայացվում է շահութահարկի գծով ծախսի և հաշվապահական շահույթի միջև փոխկապակցվածությունը:

Հազար ՀՀ դրամ	Արդյունավետ դրույքաչափ (%)		Արդյունավետ դրույքաչափ (%)	
	2009	2008	2009	2008
Շահույթ մինչև հարկումը	5,485,138	5,881,757		
Շահութահարկ 20% դրույքաչափով	1,097,028	1,176,351	20	20
Չհարկվող եկամուտներ	(65,027)	(18,730)	(1)	-
Զնվազեցվող ծախսեր	196,701	73,674	4	1
(Դրական)/բացասական փոխարժեքային տարբերություն	(28,236)	25,068	(1)	-
Նախորդ տարիների շահութահարկի ճշգրտում	(927)	285	-	-
Համախմբման ազդեցությունը	52,274	22,676	1	-
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	1,251,813	1,279,324	23	21

Ժամանակավոր տարբերությունների գծով հետաձված հարկի հաշվարկ.

Հազար ՀՀ դրամ	Ֆինանսական արդյունքներով ճանաչված		Սեփական կապիտալում ճանաչված	2009
	2008			
Կուտակված ծախսեր և այլ պարտավորություններ	38,938	13,058	-	51,996
Արժեզրկումից կորուստներ և այլ պահուստների գծով ծախսեր	-	1,058	-	1,058
Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ	2,674	(1,539)	-	1,135
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվ	41,612	12,577	-	54,189
Հիմնական միջոցների վերագնահատում	(31,522)	-	31,522	-
Վարկային ռիսկ պարունակող պարտավորությունների արժեզրկման պահուստ	(15,459)	(14,595)	-	(30,054)
Արժեզրկումից կորուստներ և այլ պահուստների գծով ծախսեր	(34,554)	(5,378)	-	(39,932)
Կուտակված եկամուտ	-	(3,061)	-	(3,061)
Արժեթղթերի իրական արժեքի ճշգրտում	(28,338)	-	(49,219)	(77,557)
Ընդամենը հետաձգված հարկային պարտավորություն	(109,873)	(23,034)	(17,697)	(150,604)
Զուտ հետաձգված հարկային պարտավորություն	(68,261)	(10,457)	(17,697)	(96,415)

Հազար ՀՀ դրամ	Ֆինանսական արդյունքներով ճանաչված		Սեփական կապիտալում ճանաչված	2008
	2007			
Կուտակված ծախսեր և այլ պարտավորություններ	29,978	8,960	-	38,938
Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ	7,787	(5,113)	-	2,674
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվ	37,765	3,847	-	41,612
Հիմնական միջոցների վերագնահատում	(34,738)	3,216	-	(31,522)
Վարկային ռիսկ պարունակող պարտավորությունների արժեզրկման պահուստ	(8,448)	(7,011)	-	(15,459)
Արժեզրկումից կորուստներ և այլ պահուստների գծով ծախսեր	(4,590)	(29,964)	-	(34,554)
Արժեթղթերի իրական արժեքի ճշգրտում	(5,900)	-	(22,438)	(28,338)
Ընդամենը հետաձգված հարկային պարտավորություն	(53,676)	(33,759)	(22,438)	(109,873)
Զուտ հետաձգված հարկային պարտավորություն	(15,911)	(29,912)	(22,438)	(68,261)

2009թ. ընթացքում ՀՀ կառավարության առընթեր Պետական Եկամուտների կոմիտեի կողմից տրվել է նոր մեկնաբանություն բանկերի կողմից վերագնահատված հիմնական միջոցների նկատմամբ «ՀՀ Շահութահարկի մասին օրենքի» որոշ հոդվածների կիրառման նպատակով: Խմբի ղեկավարությունը վերանայել է իր նախկին գնահատումներն այդ առումով, ըստ որի վերագնահատված հիմնական միջոցների հաշվեկշռային արժեքի փոխհատուցումից ստացվելիք տնտեսական օգուտները հարկվող չեն, հետևաբար այդ ակտիվների հարկային բազան հավասար է հաշվեկշռային արժեքին, ինչը ենթադրում է որ ապագա ժամանակշրջաններում հարկվող գումարներ չեն առաջանա: Հետևաբար Խումբն ապաճանաչել է վերագնահատված հիմնական միջոցների գծով նախկինում գնահատված հետաձգված հարկային պարտավորությունը:

**13 Կանխիկ դրամական միջոցներ, դրանց համարժեքներ և մնացորդներ
ՀՀ ԿԲ-ում**

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Կանխիկ դրամական միջոցներ	6,627,451	4,558,123
Թղթակցային հաշիվներ ՀՀ ԿԲ-ում	30,091,745	12,004,034
Ներառվում է դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունում	36,719,196	16,562,157
Դեպոնացված միջոցներ ՀՀ ԿԲ-ում	529,253	320,679
Կանխիկ դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում	37,248,449	16,882,836
Դրամական միջոցների հոսքերում ներառված կանխիկ դրամական միջոցներ և հաշիվներ ՀՀ ԿԲ-ում	36,719,196	16,562,157
Այլ բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ (ծանոթ. 14)	7,498,198	12,061,504
Ընդամենը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	44,217,394	28,623,661

Թղթակցային հաշիվները ՀՀ ԿԲ-ում ներառում են նաև ՀՀ բանկային օրենսդրության համաձայն ՀՀ ԿԲ-ում տեղաբաշխված պարտադիր պահուստները, որոնք հաշվարկվում են Խումբի կողմից ներգրաված դրամային որոշ միջոցների 8%-ի և արտարժույթով որոշ միջոցների 12 %-ի չափով: Այդ միջոցները 31.12.09թ. դրությամբ կազմում են 11,563,976 հազար դրամ (31.12.08թ. դրությամբ՝ 7,784,553 հազար դրամ): Այդ միջոցների ելքագրումն արգելված չէ, սակայն պահուստավորման նվազագույն չափը չպահպանելը հանգեցնում է Կենտրոնական բանկի կողմից տույժերի կիրառման: Պարտադիր պահուստավորման միջոցների դիմաց Խումբը տոկոսներ չի ստանում:

Դեպոնացված գումարը ՀՀ ԿԲ-ում իրենից ներկայացնում է ԱրՔա վճարային համակարգով իրականացվող փոխհաշվարկների երաշխիքային ավանդ:

14 Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Թղթակցային հաշիվներ	7,498,198	9,543,619
Դրամական հոսքերում ներառված ավանդներ	-	2,517,885
Ներառվում է դրամական միջոցների հոսքեր մասին հաշվետվությունում	7,498,198	12,061,504
Վարկեր և ավանդներ	8,359,818	1,199,113
Այլ հաշիվներ	236,082	143,265
	8,595,900	1,342,378
Ընդամենը պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	16,094,098	13,403,882

31.12.09թ. դրությամբ 5,574,651 հազար դրամ գումարով (74%) հաշիվները կենտրոնացված են 3 բանկերում (2008թ.՝ 8,427,032 հազար դրամ (88%)):

31.12.09թ. դրությամբ վարկեր և ավանդներ տողում ներառված են Խմբի կողմից տրամադրված երաշխիքային գումարները 119,343 հազար դրամ գումարով VISA վճարահաշվարկային համակարգով և 90,637 հազար դրամ MasterCard վճարահաշվարկային համակարգով գործառնություններ իրականացնելու նպատակով (2008թ. 82,517 հազար դրամ գումարով VISA վճարահաշվարկային համակարգով և 73,485 հազար դրամ MasterCard վճարահաշվարկային համակարգով գործառնությունների համար):

15 Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
---------------	------	------

Վարկեր	86,215,500	79,147,059
Ֆինանսական վարձակալություն	5,180,792	4,651,272
Օվերդրաֆտ	115,463	210,003
	91,511,755	84,008,334
Արժեզրկումից պահուստներ վարկերի և փոխատվությունների գծով	(1,392,010)	(1,089,821)
Ընդամենը հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	90,119,745	82,918,513

31.12.09թ. դրությամբ հաճախորդներին տրված վարկերում և փոխատվություններում ներառված հաշվեգրված տոկոսային եկամուտը կազմում է 1,810,778 հազար դրամ (2008թ.՝ 1,739,337 հազար դրամ):

31.12.09թ. դրությամբ Խումբը չունի վարկային պորտֆելի էական կենտրոնացում:

Տրամադրված վարկերի և փոխատվությունների վերլուծությունն ըստ տնտեսության ճյուղերի ունի հետևյալ տեսքը.

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Արդյունաբերություն	7,547,250	5,774,429
Գյուղատնտեսություն	30,673,129	26,789,297
Շինարարություն	1,064,183	585,244
Առևտուր	17,737,464	16,152,976
Տրանսպորտ	4,450,111	3,568,529
Ծառայություններ	4,762,737	3,403,914
Հիփոթեքային	4,136,153	3,637,929
Սպառողական	21,008,236	23,986,118
Այլ	132,492	109,898
	91,511,755	84,008,334
Արժեզրկումից պահուստներ վարկերի և փոխատվությունների գծով	(1,392,010)	(1,089,821)
Ընդամենը վարկեր և փոխատվություններ	90,119,745	82,918,513

Վարկերի և փոխատվությունների գծով արժեզրկման պահուստի շարժն ըստ դասերի հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	Արդյունաբերություն	Գյուղատնտեսություն	Շինարարություն	Առևտուր	Տրանսպորտ	Ծառայություններ	Հիփոթեքային	Սպառողական	Այլ	Ընդամենը
2009թ. Հունվարի 1 դրությամբ	95,397	296,629	6,256	226,244	74,050	41,100	38,405	305,499	6,241	1,089,821
Տարվա ծախս	90,760	427,246	38,017	262,238	53,645	100,004	120,047	366,094	11,275	1,469,326
Դուրսգրում	(135,916)	(354,835)	(21,110)	(341,338)	(16,197)	(56,576)	(102,694)	(454,278)	(1,816)	(1,484,760)
Վերադարձ	47,798	40,679	3,250	65,108	4,489	27,020	23,984	105,295	-	317,623
2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	98,039	409,719	26,413	212,252	115,987	111,548	79,742	322,610	15,700	1,392,010
Անհատական արժեզրկում հմբային արժեզրկում	39,109	109,736	15,157	20,055	74,631	65,749	21,558	4,992	-	350,987
	58,930	299,983	11,256	192,197	41,356	45,799	58,184	317,618	15,700	1,041,023
	98,039	409,719	26,413	212,252	115,987	111,548	79,742	322,610	15,700	1,392,010
Անհատապես արժեզրկված վարկերի համախառն գումար (մինչև անհատապես	105,687	304,640	46,474	106,532	224,179	144,367	78,329	12,032	-	1,022,240

Հազար ՀՀ դրամ	Արդյունա-բերություն	Գյուղատնտեսություն	Շինարարություն	Առևտուր	Տրանսպորտ	Ծառայություններ	Հիփոթեքային	Սպառողական	2009	
									Այլ	Ընդամենը
2009թ. Հունվարի 1 դրությամբ գնահատված արժեզրկման պահուստներով զտելը)	95,397	296,629	6,256	226,244	74,050	41,100	38,405	305,499	6,241	1,089,821

Հազար ՀՀ դրամ	Արդյունա-բերություն	Գյուղատնտեսություն	Շինարարություն	Առևտուր	Տրանսպորտ	Ծառայություններ	Հիփոթեքային	Սպառողական	2008	
									Այլ	Ընդամենը
2008թ. Հունվարի 1 դրությամբ	57,836	198,113	4,484	132,674	17,905	28,806	32,454	240,008	7,314	719,594
Տարվա ծախս	28,535	118,020	1,772	166,872	87,408	90,474	14,705	146,363	34,197	688,346
Դուրսգրում	(9,700)	(62,380)	-	(110,180)	(32,236)	(84,829)	(19,432)	(203,030)	(47,342)	(569,129)
Վերադարձ	18,726	42,876	-	36,878	973	6,649	10,678	122,158	12,072	251,010
2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	95,397	296,629	6,256	226,244	74,050	41,100	38,405	305,499	6,241	1,089,821

Անհատական արժեզրկում	37,396	-	-	40,138	23,097	4,072	6,133	26,653	-	137,489
հմբային արժեզրկում	58,001	296,629	6,256	186,106	50,953	37,028	32,272	278,846	6,241	952,332
	95,397	296,629	6,256	226,244	74,050	41,100	38,405	305,499	6,241	1,089,821
Անհատապես արժեզրկված վարկերի համախառն գումար (մինչև անհատապես գնահատված արժեզրկման պահուստներով զտելը)	382,971	-	-	139,769	171,652	25,072	40,333	97,742	-	857,539

Տրամադրված վարկերի և փոխատվությունների վերլուծությունն ըստ հաճախորդների ունի հետևյալ տեսքը.

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Պետական ձեռնարկություններ	-	4,308
Սասնավոր ձեռնարկություններ	24,558,969	17,811,769
Ֆիզիկական անձիք	53,882,925	54,859,367
Անհատ ձեռնարկատերեր	11,259,083	9,593,553
Հաշվեզրկված տոկոսներ	1,810,778	1,739,337
	91,511,755	84,008,334
Արժեզրկումից պահուստներ վարկերի և փոխատվությունների գծով	(1,392,010)	(1,089,821)
Ընդամենը վարկեր և փոխատվություններ	90,119,745	82,918,513

Ֆիզիկական անձանց տրամադրված վարկերը ներկայացվում են ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Գյուղատնտեսական	29,494,418	26,109,963
Հիփոթեքային	4,282,834	3,608,570
Սպառողական	19,539,196	22,173,654
Այլ	566,477	2,967,180

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Գյուղատնտեսական	29,494,418	26,109,963
Հիփոթեքային	4,282,834	3,608,570
Ընդամենը ֆիզիկական անձանց տրամադրված վարկեր	53,882,925	54,859,367

Ֆինանսական վարձակալության գծով տեղեկատվությունը ներկայացվում է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Ֆինանսական վարձակալության գծով համախառն ներդրումներ		
Մինչև 1 տարի	2,485,458	2,186,667
1-5 տարի	4,211,476	4,044,695
	6,696,934	6,231,362
Ֆինանսական վարձակալության գծով չվաստակած ապագա ֆինանսական եկամուտ	(1,516,142)	(1,580,090)
Ֆինանսական վարձակալության գծով զուտ ներդրումներ	5,180,792	4,651,272
Արժեզրկումից պահուստներ ֆինանսական վարձակալության գծով	(138,513)	(80,208)
Ֆինանսական վարձակալության գծով զուտ ներդրումներ	5,042,279	4,571,064

Ֆինանսական վարձակալության գծով արժեզրկումից պահուստները ներառված են վարկերի և փոխատվությունների գծով արժեզրկումից պահուստում:

Ֆինանսական վարձակալության գծով ենթադրվող տոկոսադրույքը կազմում է 18.4% (2008թ.՝ 18.1%):

Ինչպես նշված է 27 ծանոթագրությունում, 31.12.09թ. և 31.12.08թ. դրությամբ վարկերի և փոխատվությունների գնահատված իրական արժեքը մոտ է դրանց հաշվեկշռային արժեքին:

Վարկային պորտֆելին ներհատուկ վարկային, արժութային, իրացվելիության և տոկոսային ռիսկը բացահայտված է 29 ծանոթագրությունում: Տեղեկատվությունը փոխկապակցված անձանց վերաբերյալ բացահայտված է 26 ծանոթագրությունում:

16 Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Չգնանշվող ներդրումներ		
ՀՀ կազմակերպությունների բաժնետոմսեր	15,246	15,246
ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից թողարկված արժեթղթեր	2,918,839	873,707
ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից թողարկված մուրհակներ	-	164,657
Այլ երկրների կազմակերպությունների բաժնետոմսեր	217,570	102,959
Ընդամենը ներդրումներ	3,151,655	1,156,569

Բոլոր պարտքային արժեթղթերն ունեն հաստատուն տոկոսներ:

Չգնանշվող վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեթղթերը չափվում են իրական արժեքով, օգտագործելով գնահատման տեխնիկա՝ հիմնված տվյալ պահին գործող շուկայական տոկոսադրույքների վրա, որպես տվյալ ֆինանսական գործիքի ապագա դրամական հոսքերի գեղջատկոս:

Բոլոր չգնանշված վաճառքի համար մատչելի ՀՀ կազմակերպությունների բաժնեմասային արժեթղթերը գրանցված են ինքնարժեքով, համաձայն արժեզրկումից կորուստները, քանի որ իրական արժեքը չի կարող արժանահավատորեն գնահատվել: Այս ներդրումների համար չկա գնանշվող շուկա և Խումբը նախատեսում է դրանք պահել երկար ժամկետով:

Վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեթղթերն ըստ արդյունավետ տոկոսադրույքների և ժամկետների ներառում են.

Հազար ՀՀ դրամ	2009		2008	
	%	ժամկետ	%	ժամկետ
ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից թողարկված արժեթղթեր	6,75-7,88%	2010	8,26-8,62%	2009
ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից թողարկված մուլտիպլեյսեր	-	-	24%	2009

31.12.2008թ. վաճառքի համար մատչելի ՀՀ պետական պարտատոմսերը 1,259,219 հազար դրամով իրական արժեքով վաճառվել են երրորդ անձանց ռեպո համաձայնագրերով՝ 6 ամիսը չգերազանցող ժամանակահատվածներով: Դրանք վերադասակարգվել են որպես ռեպո համաձայնագրերով գրավադրված արժեթղթեր հաշվապահական հաշվեկշռում՝ առանձին տողում (Ծանոթ. 23):

17 Հիմնական միջոցներ

	Հող և շենքեր	Սարքա-վորումներ	Փոխադրա միջոցներ	Վարձակա-լություն	Կապիտալ ներդրում-ներ վարձակալ ված-հիմնական միջոցների վրա	Այլ ակտիվներ	Ընդամենը
ՍԿԶԲԱՎԱՆ ԱՐԺԵՔ							
Ակզբնական/Վերագնահատված արժեք 2008թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	3,912,181	971,486	194,578	190,626	57,045	771,386	6,097,302
Ավելացում	1,366,610	842,877	112,640	-	-	227,040	2,549,167
Օտարում	(7,671)	(12,260)	(8,968)	-	-	(26,432)	(55,331)
Վերադասակարգում	50,655	190,626	-	(190,626)	(50,655)	-	-
ճշգրտումներ	-	-	-	-	(4,801)	-	(4,801)
2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	5,321,775	1,992,729	298,250	-	1,589	971,994	8,586,337
Ավելացում	1,255,604	267,348	19,036	-	-	100,021	1,642,009
Օտարում	(32,382)	(4,067)	(2,331)	-	-	(2,122)	(40,902)
Վերագնահատում	3,555,333	383,775	101,147	-	-	123,509	4,163,764
Վերագնահատման ճշգրտումներ	(574,127)	(1,055,736)	(179,400)	-	-	(541,200)	(2,350,463)
2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	9,526,203	1,584,049	236,702	-	1,589	652,202	12,000,745
ԿՈՒՏԱԿՎԱԾ ՄԱՇՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ							
2008թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	253,156	435,066	99,453	107,168	3,209	312,808	1,210,860
Հատկացումներ	130,849	234,174	48,444	2,944	1,698	122,437	540,546
Օտարում	(1,866)	(11,495)	(8,968)	-	-	(19,435)	(41,746)
Վերադասակարգում	-	110,112	-	(110,112)	-	-	-
ճշգրտումներ	-	-	-	-	(4,801)	-	(4,801)
2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	382,139	767,857	138,929	-	106	415,810	1,704,841
Հատկացումներ	220,407	338,000	52,902	-	79	141,666	753,054
Օտարում	-	(3,660)	(2,331)	-	-	(1,276)	(7,267)
Վերագնահատման ճշգրտումներ	(574,127)	(1,055,736)	(179,400)	-	-	(541,200)	(2,350,463)
2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	28,419	46,461	10,100	-	185	15,000	100,165
ՄԱՑՈՐԴԱՅԻՆ ԱՐԺԵՔ							
2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	9,497,784	1,537,588	226,602	-	1,404	637,202	11,900,580
2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	4,939,636	1,224,872	159,321	-	1,483	556,184	6,881,496

Ակտիվների վերագնահատում

Հիմնական միջոցների վերագնահատումը կատարվել է 18 հունիսի 2009թ-ին «Արթին Էնթրփրայզ» ՍՊԸ անկախ գնահատողների կողմից՝ կիրառելով համեմատական, ծախսային և եկամտային մեթոդները, որի արդյունքում առաջացել է վերագնահատում **4,163,764** հազար դրամ գումարով: Իրական արժեքով հիմնական միջոցների գնահատման համար

Գեկավարությունը հիմք է ընդունում անկախ գնահատողների կողմից ներկայացված արդյունքները:

Եթե հիմնական միջոցները ներկայացվեին սկզբնական արժեքի և կուտակված մաշվածության տարբերությամբ, հաշվեկշռային արժեքը 31 դեկտեմբեր 2009թ. դրությամբ կկազմեր 7,770,051 հազար դրամ (2008թ.՝ 6,723,886 հազար դրամ):

Անավարտ շինարարություն

2006թ-ից 2009թ. ընթացքում Բանկը ձեռք է բերել հող 1,074,241 հազար դրամ գումարով, Բանկի գլխամասի և մասնաճյուղերի համար նոր շենքերի կառուցման նպատակով:

31.12.09թ. դրությամբ շինարարություն և ներդրման փուլում գտնվող ակտիվներում ներառված են 1,201,668 հազար դրամի (2008թ.՝ 882,392 հազար դրամ) հիմնական միջոցները, որոնք չեն ամորտիզացվում և դասակարգված են ըստ տիպի:

Ֆինանսական վարձակալությամբ ձեռք բերված մեքենաներ և սարքավորումներ

Ֆինանսական վարձակալությամբ ձեռք բերած սարքերը 2008թ. դարձել են Բանկի սեփականությունը վարձակալության պայմանագրի ժամկետի վերջում 190,626 հազ. դրամ սկզբնական և 80,514 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով:

Ամբողջությամբ մաշված ակտիվներ

31 դեկտեմբեր 2009թ. դրությամբ հիմնական միջոցների ցանկում ներառված ամբողջությամբ մաշված ակտիվների արժեքը կազմում է 9,158 հազար դրամ (2008թ. 632,276 հազար դրամ):

18 Ոչ նյութական ակտիվներ

Հազար ՀՀ դրամ	Համակարգչային ծրագրեր	Արտոնագրեր	Գույվիլ	Այլ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք 2008թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	26,878	29,274	18,132	34,256	108,540
Ավելացում	61,144	-	-	-	61,144
2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	88,022	29,274	18,132	34,256	169,684
Ավելացում	135,236	26,976	-	1,363	163,575
2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	223,258	56,250	18,132	35,619	333,259
ԱՄՈՐՏԻԶԱՑԻՎ					
2008թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	6,525	12,944	-	19,919	39,388
Մասհանումներ	2,696	2,936	-	3,435	9,067
2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	9,221	15,880	-	23,354	48,455
Մասհանումներ	3,194	2,927	-	-	9,892
2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	12,415	18,807	-	27,125	58,347
ՄԱՑՈՐԴԱՅԻՆ ԱՐԺԵՔ					
2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	210,843	37,443	18,132	8,494	274,912
2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	78,801	13,394	18,132	10,902	121,229

19 Այլ ակտիվներ

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Կանխավճարներ ֆինանսական վարձակալության նպատակով ձեռք բերվելիք ակտիվների գծով	282,865	281,233
Վճարահաշվարկային համակարգերով կատարված գործարքներից ստացվելիք գումարներ	232,758	145,045
Կանխավճարներ և այլ դեբիտորներ	889,367	72,534
Գալիք ժամանակաշրջանի ծախսեր	343,941	438,159
Չամորտիզացված ապահովագրավճարներ	15,883	5,446

Ստացվելիք այլ գումարներ	14,454	6,460
Հաշվարկներ աշխատակիցների հետ	5,337	5,430
	1,784,605	954,307
Արժեզրկումից պահուստներ այլ ակտիվների գծով	(28,760)	(10,427)
	1,755,845	943,880
Գրավի տնօրինման արդյունքում սեփականացված ակտիվներ	150,499	38,991
Կանխավճարներ այլ հարկերի գծով	457	460
Նյութեր	193,294	82,125
Ընդամենը այլ ակտիվներ	2,100,095	1,065,456

Կանխավճարներում և այլ դեբիտորներում ներառված են 423,869 հազար դրամի (2008թ.՝ 35,370 հազար դրամ) կանխավճարներ, տրված մատակարարներին Բանկի շենքերի ձեռք բերման և կառուցման նպատակով և 126,900 հազ. դրամ այլ հիմնական միջոցների ձեռք բերման նպատակով և 130,135 հազ. դրամ ոչ նյութական ակտիվների ձեռք բերման նպատակով:

Այլ ակտիվների գծով արժեզրկման կորուստների պահուստի շարժը հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	Ընդամենը
01 հունվար 2008	7,847
Տարվա ծախս	11,236
Դուրսգրում	(9,971)
Վերադարձ	1,315
31 դեկտեմբեր 2008	10,427
Տարվա ծախս	38,122
Դուրսգրում	(20,412)
Վերադարձ	623
31 դեկտեմբեր 2009	28,760

20 Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Վարկեր ՀՀ ԿԲ-ից	7,035,279	6,182,689
Վարկեր ռեպո համաձայնագրերով ՀՀ ԿԲ-ից	-	1,259,147
Այլ բանկերի թղթակցային հաշիվներ	25,667	6,733
Այլ ֆինանսական կազմակերպությունների ընթացիկ հաշիվներ	337,918	7,520
Վարկեր և ավանդներ ֆինանսական կազմակերպություններից	54,659,789	51,385,116
Վարկեր միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից	16,441,569	7,954,766
Ընդամենը պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	78,500,222	66,795,971

ՀՀ ԿԲ-ից ստացված վարկերը հանդիսանում են Գերմանա-Հայկական հիմնադրամի կողմից «Փոքր և միջին բիզնեսի վարկային ծրագրի» շրջանակներում իրականացվող ֆինանսավորում:

Ֆինանսական կազմակերպություններից վարկերը և ավանդները ներառում են Վերակառուցման և Չարգացման Եվրոպական Բանկի, Կոմերցբանկի, Կալիոնից, KFW-ի, Առևտրի և Չարգացման Սևծովյան Բանկի կողմից ստացված վարկերը:

Միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից նկատմամբ պարտավորությունները ներառում են վարկեր ստացված Atlantic Forfaitierungs AG, Գլոբալ Մայքրոֆայնենս Ֆսիլիթից, Կրեդիտ Սյուիս Մայքրոֆայնենս հիմնադրամից և Աբիլիթի ՍԻԿԱՎ-ից:

Ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված վարկերն ունեն փոփոխական և հաստատուն տոկոսադրույքներ:

Հաշվետու ժամականաշրջանում Խումբը չի ունեցել մայր գումարի, տոկոսների չվճարումներ կամ այլ խախտումներ (2008: ոչինչ):

21 Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
ԳՅ Կառավարություն		
Ժամկետային ավանդներ	9,101,150	5,687,087
	<u>9,101,150</u>	<u>5,687,087</u>
Իրավաբանական անձինք		
Ընթացիկ/հաշվարկային հաշիվներ	6,671,691	3,927,553
Ժամկետային ավանդներ	3,367,735	2,299,751
	<u>10,039,426</u>	<u>6,227,304</u>
Ֆիզիկական անձինք		
Ընթացիկ/հաշվարկային հաշիվներ	6,227,236	4,340,200
Ժամկետային ավանդներ	20,548,345	12,801,082
	<u>26,775,581</u>	<u>17,141,282</u>
Ընդամենը պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	<u>45,916,157</u>	<u>29,055,673</u>

Հաճախորդների բոլոր ավանդներն ունեն հաստատուն տոկոսադրույքներ:

31 դեկտեմբեր 2009թ. դրությամբ հաճախորդների նկատմամբ պարտավորություններում ներառված են ավանդներ, որոնք հանդիսանում են ապահովածություն տրամադրված վարկերի, ակրեդիտիվների և երաշխիքների գծով՝ 2,038,850 հազար դրամ գումարով (2008թ. 1,108,576 հազար դրամ): Այդ ավանդների իրական արժեքը մոտ է դրանց հաշվեկշռային արժեքին:

31 դեկտեմբեր 2009թ. դրությամբ Խմբի ամենամեծ վեց հաճախորդների ավանդների ընդհանուր գումարը (ներառյալ փոխկապակցված անձինք) կազմում է 6,744,793 հազար դրամ (2008թ. ամենամեծ վեց հաճախորդների՝ 4,106,980 հազար դրամ) կամ հաճախորդների ավանդների ընդհանուր գումարի 18.3% (2008թ. 17.6%): Ընդորում հաճախորդների ավանդների ընդհանուր գումարը չի ներառում ՀՀ կառավարության նկատմամբ պարտավորությունները:

ՀՀ կառավարության նկատմամբ պարտավորությունները ներկայացնում են վարկեր ստացված Համաշխարհային Բանկի «Գյուղատնտեսական Բարեփոխումների Աջակցության Ծրագրից», Գյուղատնտեսության Չարգացման Միջազգային Հիմնադրամի «Հյուսիս-Արևելյան Գյուղատնտեսական ծառայություններ» և «Գյուղատնտեսական ծառայություններ» ծրագրից, KFW-ի Փոքր և միջին բիզնեսի զարգացման վարկային ծրագրից և Հայաստանի Վերականգնվող Էներգետիկայի և Էներգախնայողության Հիմնադրամի «Քաղաքային

ջեռուցման» ծրագրից, ինչպես նաև ՀՀ Կառավարության Տնտեսության կայունության վարկավորման ծրագրից:

22 Այլ պարտավորություններ

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Վճարվելիք գումարներ	120,256	145,084
Պարտավորություններ հարկերի գծով բացառությամբ շահութահարկի	268,304	108,102
Պարտավորություն անձնակազմի նկատմամբ	207,494	573,680
Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ	5,673	13,368
Այլ	238,129	232,822
Ընդամենը այլ պարտավորություններ	839,856	1,073,056

Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	13,368	38,936
Ավելացում	-	-
Եկամտի ճանաչում	(7,695)	(25,568)
Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	5,673	13,368

23 Հետզման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր

Հազար ՀՀ դրամ	2009		2008	
	Ակտիվ	Պարտավորություն	Ակտիվ	Պարտավորություն
Վաճառքի համար մատչելի արժեթղթեր (ծանոթ. 16,20)	-	-	1,259,219	1,259,147

24 Սեփական կապիտալ

2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի գրանցված և ամբողջությամբ վճարված բաժնետիրական կապիտալը կազմում էր 10,000,000 հազ. դրամ: Համաձայն Բանկի կանոնադրության, բաժնետիրական կապիտալը կազմված է թվով 2,500 բաժնետոմսերից՝ յուրաքանչյուրը 4,000 հազար դրամ անվանական արժեքով:

2009թ և 2008թ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի բաժնետերերն են.

Հազար ՀՀ դրամ	Վճարված բաժնետիրական կապիտալ	Բաժնեմասը վճարված կապիտալում
Կրեդիտ Ագրիկոլ Ս.Ա.	1,556,000	15.56
Արմավիրի ԳՓՄՄ	1,408,000	14.08
Սակամ Ինտերնեյշնլ	1,244,000	12.44
Արարատի ԳՓՄՄ	1,228,000	12.28
Շիրակի ԳՓՄՄ	660,000	6.60
Արագածոտնի ԳՓՄՄ	740,000	7.40
Լոռու ԳՓՄՄ	664,000	6.64
Կոտայքի ԳՓՄՄ	560,000	5.60
Տավուշի ԳՓՄՄ	480,000	4.80
Սյունիքի ԳՓՄՄ	428,000	4.28
Գեղարքունիքի ԳՓՄՄ	528,000	5.28
Վայոց ձորի ԳՓՄՄ	404,000	4.04
Ստեփան Գիշյան	100,000	1.00
	10,000,000	100

2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի կողմից հետ գնված բաժնետոմսեր չեն եղել:

Սովորական բաժնետոմսերի բաժնետերերը իրավունք ունեն ստանալու շահաբաժին և մեկ ձայնի իրավունք Բանկի տարեկան և ընդհանուր ժողովներում:

Բանկի բաժնետիրական կապիտալի ավելացումը իրականացվել է բաժնետերերի կողմից ՀՀ դրամով և նրանք իրավունք ունեն ստանալ շահաբաժին և բաշխել կապիտալը ՀՀ դրամով:

18 դեկտեմբերի 2006թ Բանկի Խորհրդի կողմից հաստատված կանոնադրության համաձայն, շահաբաժիններ չեն վճարվելու Բանկի կողմից կոտայերատիվ ընկերությունից փակ բաժնետիրական ընկերություն վերակազմակերպվելուց (սեպտեմբեր 2006) հետո 7 տարվա ընթացքում:

Բաշխման ենթակա պահուստները սահմանափակվում են կուտակված շահույթով՝ հաշվարկված համաձայն ՀՀ օրենսդրության: Բաշխման ոչ ենթակա միջոցները ներկայացված են գլխավոր պահուստով, որը ստեղծված է համաձայն ՀՀ օրենսդրության պահանջների՝ ընդհանուր բանկային ռիսկերը, ներառյալ հնարավոր կորուստները և այլ չնախատեսված ռիսկերը և ծախսերը փոխհատուցելու նպատակով: Պահուստը ստեղծվել է համաձայն Բանկի կանոնադրության, որը նախատեսում է պահուստի ստեղծում այդ նպատակների համար ոչ պակաս քան հաշվապահական հաշվառման հաշիվներում արտացոլված բաժնետիրական կապիտալի 15%-ի չափով:

25 Պայմանական պարտավորություններ

Իրավական և հարկային պարտավորություններ

Հայաստանի Հանրապետության հարկային համակարգը կարգավորող օրենսդրական դաշտը աչքի է ընկնում հաճախակի կատարվող փոփոխություններով և լրացումներով: Վերջիններս երբեմն հստակ չեն, հակասական են և պահանջում են մեկնաբանություններ: Շատ դեպքերում, այս կամ այն հարցում տարբեր հարկային և իրավասու մարմիններ ունեն տարբեր մեկնաբանություններ:

Ղեկավարությունը համոզված է, որ Խումբն իր գործունեությունը ծավալում է օրենսդրությամբ նախատեսված պահանջների շրջանակներում, և ամբողջությամբ կատարել է իր հարկային պարտավորությունները:

Խմբին ներկայացվող դատական հայցերի առումով Խմբի ղեկավարությունը համոզված է, որ դրանց հետևանքով առաջացող պարտավորությունները էական ազդեցություն չեն ունենա Խմբի ֆինանսական վիճակի կամ ապագա գործառնությունների արդյունքների վրա:

Վարկային ռիսկ պարունակող պարտավորություններ, երաշխիքներ և այլ ֆինանսական պայմանագրեր

Իր գործունեության ընթացքում Խումբը տրամադրում է իր հաճախորդներին հետհաշվեկշռային ռիսկ պարունակող ֆինանսական գործիքներ: Նշված ֆինանսական գործիքները, որոնք ունեն վարկային ռիսկի տարբեր մակարդակներ, չեն արտացոլվում հաշվեկշռում:

Ղեկտեմբերի 31 դրությամբ անվանական կամ պայմանագրային գումարները հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Չօգտագործված վարկային գծեր	5,253,013	4,529,673

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Չօգտագործված վարկային գծեր	5,253,013	4,529,673
Ակրեդիտիվներ	2,140,860	210,955
Տրամադրված երաշխիքներ	1,413,709	986,786
Ընդամենը վարկային ռիսկ պարունակող պարտավորություններ	8,807,582	5,727,414

Պարտավորություններ գործառնական վարձակալության գծով – բանկը որպես վարձակալող

Խումբն իր գործունեությունն ապահովելու նպատակով կնքում է առևտրային վարձակալության պայմանագրեր շենք և տարածքներ վարձակալելու նպատակով:

Չեղյալ չհայտարարվող գործառնական վարձակալության գծով վճարվելիք ապագա ընդհանուր նվազագույն վարձավճարների կառուցվածքը հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Մինչև 1 տարի	43,856	10,098
1-5 տարի	120,464	27,361
Ընդամենը պարտավորություններ գործառնական վարձակալության գծով	164,320	37,459

Կապիտալ բնույթի պարտավորություններ

31 դեկտեմբեր 2009թ. դրությամբ Բանկն ունեցել է կապիտալ բնույթի պարտավորություններ 1,335,530 հազար դրամ գումարով, այդ թվում՝ 722,558 հազ. դրամը անշարժ գույքի ձեռք բերման, 520,540 հազ. դրամը ոչ նյութական ակտիվների ձեռք բերման, 92,432 հազ. դրամը՝ շինարարության գծով (2008թ.՝ 34,220 հազար դրամ՝ շինարարության գծով):

Ապահովագրություն

Խմբի շենքերն և այլ հիմնական միջոցները ապահովագրված են:

Խումբը ունի բանկային ռիսկերի համապարփակ, էլեկտրոնային և համակարգչային հանցագործության ապահովագրություն:

Սկսած 2005թ. Բանկը հանդիսանում է ավանդների պարտադիր ապահովագրական համակարգի անդամ: Նշված համակարգը գործում է համաձայն ՀՀ օրենսդրության պահանջների և կանոնակարգվում է Ֆիզիկական անձանց բանկային ավանդների հատուցումը երաշխավորելու մասին օրենքով: Ապահովագրությունը մարում է Խումբի պարտավորությունները ֆիզիկական անձանց ավանդների գծով 2,000 հազար դրամ ընդհանուր գումարով (մինչև 1,000 հազար դրամ արտարժույթով ավանդների դեպքում) Խումբի սննկացման և բանկային արտոնագրի հետ կանչման դեպքում:

26 Գործարքներ փոխկապակցված կողմերի հետ

Համաձայն ՀՀՄՍ 24 «Փոխկապակցված կողմերի բացահայտում» կողմերը համարվում են կապակցված, եթե նրանցից մեկը կարող է վերահսկել մյուսին կամ նշանակալի ազդեցություն ունենալ մյուսի վրա՝ ֆինանսական և գործառնական որոշումներ կայացնելիս: Ներկայացվող հաշվետվությունների առումով Բանկի կապակցված կողմերն են՝ նրա բաժնետերերը, ղեկավար անձնակազմի անդամները, ինչպես նաև նրանց հետ կապակցված անձիք և նրանց կողմից վերահսկվող կազմակերպությունները:

Խումբը չունի վերջնական վերահսկող անձ կամ ընկերություն:

Բանկն իր գործունեության ընթացքում ներգրավված է լինում կապակցված կողմերի հետ մի շարք գործարքներում: Այդ գործարքները ներառում են վարկերը, ավանդները և այլն: Նշված գործարքները իրականացվել են՝ շուկայում գործող պայմաններից և տոկոսադրույքներից ելնելով:

Գործարքների ծավալները, մնացորդները տարվա վերջի դրությամբ և տարվա եկամուտ և ծախսերը հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2009		2008	
	Բաժնետերեր	Ղեկավար անձնակազմը	Բաժնետերեր	Ղեկավար անձնակազմը
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ				
Վարկի մնացորդը 1 հունվարի դրությամբ, համախառն	17,127	160,178	48,192	35,962
Տարվա ընթացքում տրամադրված վարկեր	58,109	280,723	43,815	337,612
Տարվա ընթացքում մարված վարկեր	(38,725)	(311,507)	(74,880)	(213,396)
Վարկի մնացորդը դեկտեմբերի 31 դրությամբ, համախառն	36,511	129,394	17,127	160,178
Արժեզրկումից պահուստ	(365)	(1,294)	(171)	(1,602)
Մնացորդը դեկտեմբերի 31 դրությամբ	36,146	128,100	16,956	158,576
Տոկոսային եկամուտ վարկերի գծով	4,002	7,110	3,770	5,311
Վարկային կորուստների ծախս/(հակադարձում)	194	(308)	(311)	1,242
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ				
Ավանդներ 1 հունվարի դրությամբ	4,891	703,864	156,533	149,978
Տարվա ընթացքում ստացված ավանդներ	91,078	3,134,959	65,215	3,070,536
Տարվա ընթացքում վճարված ավանդներ	(93,406)	(2,816,220)	(216,857)	(2,516,650)
Ավանդներ 31 դեկտեմբերի դրությամբ	2,563	1,022,603	4,891	703,864
Տոկոսային ծախսեր ավանդների գծով	47	2,800	45	3,991
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ				
Հունվարի 1-ի դրությամբ	3,916,357		960,487	-
Տարվա ընթացքում տրամադրված	34,572,542		151,564,870	-
Տարվա ընթացքում մարված	(35,140,299)		(148,609,000)	-
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	3,348,600		3,916,357	-
Տոկոսային եկամուտ	5,263		7,407	-
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ				
Հունվարի 1-ի դրությամբ	16,001,082		3,194,310	-
Տարվա ընթացքում ստացված	3,845,929		12,909,015	-
Տարվա ընթացքում վճարված	(61,173)		(102,243)	-
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	19,785,838		16,001,082	-
Տոկոսային ծախսեր	1,198,015		412,780	-

Ղեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումները հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Աշխատավարձ և այլ կարճաժամկետ վճարումներ	1,191,490	1,063,723
Հատկացումներ կենսաթոշակային հիմնադրամին	65,945	52,343
Ընդամենը ղեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումներ	1,257,435	1,116,066

Տնօրեններին տրամադրված վարկերը վճարման են ենթակա 2009թ-ից մինչև 2018թ ընկած ժամանակահատվածում և դրանց տոկոսադրույքը կազմում է 6-24% (2008թ.՝ 6-24%): Տնօրեններին տրամադրված վարկերը ապահովված են անշարժ, շարժական գույքով, դրամական հոսքերով, երաշխավորություններով: Այդ գրավների իրական արժեքը կազմում է 353,552 հազար դրամ (2008թ.՝ 326,413 հազար դրամ):

27 Ֆինանսական գործիքների իրական արժեք

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքները, որոնք հաշվեկշռում արտացոլված չեն իրենց իրական արժեքով, համապատասխան մնացորդային արժեքների հետ միասին ներկայացված են ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2009		2008	
	Հաշվեկշռային արժեք	Իրական արժեք	Հաշվեկշռային արժեք	Իրական արժեք
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ կենտրոնական բանկում	37,248,449	37,248,449	16,882,836	16,882,836
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	16,094,098	16,094,098	13,403,882	13,403,882
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	90,119,745	90,119,745	82,918,513	82,918,513
Այլ ակտիվներ	282,865	282,865	281,233	281,233
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	78,500,222	78,500,222	66,795,971	66,795,971
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	45,916,157	45,916,157	29,055,673	29,055,673

Պահանջներ և պարտավորություններ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Մեկ ամիս մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների և պարտավորությունների համար, հաշվեկշռային արժեքը մոտավոր արտացոլում է իրական արժեքը, քանի որ այս ֆինանսական գործիքների մարման ժամկետները բավականին կարճ են: Մեկ ամսից ավելի մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը սահմանվում է ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից ելնելով և գեղջվում է տարվա վերջի դրությամբ գործող համապատասխան տոկոսադրույքներով, որոնք հիմնականում համընկնում են գործող տոկոսադրույքներին:

Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ

Փոփոխվող դրույքաչափերով գործիքների իրական արժեքը հավասար է իրենց հաշվեկշռային արժեքին: Այն միջոցների գնահատված իրական արժեքները, որոնք ունեն ֆիքսված տոկոսադրույք, սահմանվում են ելնելով ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից, որոնք գեղջվում են նման վարկային ռիսկ և մարման ժամկետ ունեցող գործիքների ընթացիկ տոկոսադրույքներով: Իրական արժեքը մոտ է հաշվեկշռային արժեքին, քանի որ ընթացիկ տոկոսադրույքները նոր գործիքների համար արտահայտում են նախկինում տրամադրված գործիքների տոկոսադրույքները:

Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ

Ֆիքսված տոկոսադրույքներով տոկոսաբեր ավանդների գնահատված իրական արժեքը սահմանվում է, ելնելով ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից, որոնք գեղջվում են նմանատիպ մարման ժամկետ ունեցող նոր պարտքային գործիքների տոկոսադրույքներով: Իրական արժեքը մոտ է հաշվեկշռային արժեքին, քանի որ ընթացիկ տոկոսադրույքները նոր գործիքների համար արտահայտում են նախկինում տրամադրված գործիքների տոկոսադրույքները:

27.1 Իրական արժեքի հիերարխիա

Իրական արժեքի հիերարխիան ունի հետևյալ երեք մակարդակները՝

Մակարդակ 1 - նույն ակտիվների և պարտավորությունների գծով ակտիվ շուկաներում գնանշվող գները (չճշգրտված)։

Մակարդակ 2- Մակարդակ 1-ում ներառված գնանշվող գներից տարբեր այլ ելակետային տվյալներ, որոնք ակտիվի և պարտավորության համար դիտարկելի են ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ) և թե՛ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գների հիման վրա ստացվող)։

Մակարդակ 3 - ակտիվի կամ պարտավորության գծով ելակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտարկվող շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ)։

Հագար ՀՀ դրամ	2009			
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Չգնանշվող արժեթղթեր և պարտատոմսեր	-	2,918,839	-	2,918,839
Չգնանշվող բաժնեմասային ներդրումներ	-	217,570	-	217,570
ԸՆԴԱՄԵՆՐ	-	3,136,409	-	3,136,409

Չգնանաշվող բաժնեմասային ներդրումները իրենից նեկայացնում են VISA ընկերության C դասի չգնանշվող բաժնետոմսերը, որոնց իրական արժեքը հաշվարկվել է հիմք ընդունելով ընկերության գնանշվող բաժնետոմսերի իրական արժեքը։

Իրական արժեքի չափման մեթոդները և գնահատման մեխանիզմը չեն փոփոխվել նախորդ հաշվետու ժամանակաշրջանի համեմատությամբ։

Չգնանշվող ՀՀ կազմակերպությունների բաժնեմասային ներդրումներ

Բանկի ներդրումների իրական արժեքը չգնանշվող ՀՀ Կազմակերպությունների բաժնեմասային արժեթղթերում չի կարող արժանահավատորեն գնահատվել և հետևաբար դուրս է մնում այս բացահայտումից։ Սեփական կապիտալի այս ներդրումների վերաբերյալ լրացուցիչ տեղեկատվության համար տես Ծան. 16-ը։

28 Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետային վերլուծություն

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է ակտիվները և պարտավորություններն ըստ սպասվելիք մարման ժամկետների։ Բանկի չզեղչված պայմանագրային պարտավորությունների մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 29.3-ում։

Հագար ՀՀ դրամ	2009							Ընդամենը
	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 12 ամիս	Մինչև 12 ամիս, ենթա-հանրագումար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	12 ամսից ավելի, ենթա-հանրագումար	
ԱԿՏԻՎՆԵՐ								
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ կենտրոնական բանկում	36,719,196	-	-	36,719,196	-	529,253	529,253	37,248,449
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	12,709,842	3,023,120	151,156	15,884,118	-	209,980	209,980	16,094,098
Վարկեր և փոխառություններ հաճախորդներին	2,639,468	5,246,710	31,016,287	38,902,465	49,064,440	2,152,840	51,217,280	90,119,745
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ Այլ ակտիվներ	259,219	1,367,136	1,292,484	2,918,839	-	232,816	232,816	3,151,655
	125,362	137,328	20,175	282,865	-	-	-	282,865
	52,453,087	9,774,294	32,480,102	94,707,483	49,064,440	3,124,889	52,189,329	146,896,812

ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ								
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	3,868,247	5,277,515	13,862,307	23,008,069	52,588,418	2,903,735	55,492,153	78,500,222
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	15,741,331	3,276,688	11,684,103	30,702,122	12,317,585	2,896,450	15,214,035	45,916,157
	19,609,578	8,554,203	25,546,410	53,710,191	64,906,003	5,800,185	70,706,188	124,416,379
Զուտ Դիրք	32,843,509	1,220,091	6,933,692	40,997,292	(15,841,563)	(2,675,296)	(18,516,859)	22,480,443
Կուտակված ճեղքվածք	32,843,509	34,063,600	40,997,292		25,155,729	22,480,443		

Հազար ՀՀ դրամ

2008

	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս		3-ից 12 ամիս	Սինչև 12 ամիս, ենթահանրազումար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	12 ամսից ավելի, ենթահանրազումար	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ								
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ կենտրոնական բանկում	16,562,157	-	-	16,562,157	-	320,679	320,679	16,882,836
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	12,061,504	1,063,686	-	13,125,190	122,692	156,000	278,692	13,403,882
Վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին	2,155,545	4,917,474	27,894,038	34,967,057	45,436,235	2,515,221	47,951,456	82,918,513
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	91,792	232,297	714,275	1,038,364	-	118,205	118,205	1,156,569
Հետզման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	-	1,259,219	-	1,259,219	-	-	-	1,259,219
Լյլ ակտիվներ	24,100	175,127	82,006	281,233	-	-	-	281,233
	30,895,098	7,647,803	28,690,319	67,233,220	45,558,927	3,110,105	48,669,032	115,902,252
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ								
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	435,947	2,018,590	10,369,734	12,824,271	47,000,275	6,971,425	53,971,700	66,795,971
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	8,809,904	2,112,929	6,523,242	17,446,075	9,932,589	1,677,009	11,609,598	29,055,673
	9,245,851	4,131,519	16,892,976	30,270,346	56,932,864	8,648,434	65,581,298	95,851,644
Զուտ Դիրք	21,649,247	3,516,284	11,797,343	36,962,874	(11,373,937)	(5,538,329)	(16,912,266)	20,050,608
Կուտակված ճեղքվածք	21,649,247	25,165,531	36,962,874		25,588,937	20,050,608		

29 Ռիսկի կառավարում

Խմբի գործունեությանը բնորոշ է ֆինանսական ռիսկերի բազմազանություն և այդ գործունեությունը ենթադրում է ռիսկերի որոշակի աստիճանի և համադրությունների վերլուծություն, գնահատում, ընդունում և կառավարում: Ռիսկի կրումը ֆինանսական գործունեության անբաժանելի մասն է, և գործառնական ռիսկերը գործունեության ամխուսափելի հետևանքն են: Այդուհանդերձ, Խմբի նպատակն է հասնել ռիսկերի և օգուտների միջև համապատասխան հավասարակշռության և նվազագույնի հասցնել Խմբի ֆինանսական վիճակի վրա անցանկալի ազդեցությունները:

Խմբի ռիսկի կառավարման քաղաքականության նպատակն է ախտորոշել և վերլուծել ռիսկերը, սահմանել ռիսկի համապատասխան սահմանաչափեր և հսկողություն, և արժանահավատ և նորացված տեղեկատվական համակարգերի միջոցով վերահսկել ռիսկերը և սահմանաչափերի պահպանումը: Խումբը պարբերաբար վերանայում է ռիսկի կառավարման քաղաքականությունը և համակարգերը՝ շուկայում, ապրանքներում փոփոխություններն արտացոլելու և լավագույն փորձին հետևելու համար:

Ռիսկերի կառավարումն իրականացվում է Ռիսկերի կառավարման բաժնի և Բանկի այլ բաժինների կողմից ըստ Տնօրենների Խորհրդի հաստատած քաղաքականության: Ռ-ԿԲ կողմից ախտորոշվում, գնահատվում և հեջավորվում են ֆինանսական ռիսկերը Բանկի գործառնական միավորների հետ սերտ համագործակցության միջոցով: Խորհուրդը հաստատում է է սկզբունքներ ռիսկի ամբողջական կառավարման համար, ինչպես նաև քաղաքականություն՝ հատուկ բնագավառների վերաբերյալ, ինչպիսիք են փոխարժեքային ռիսկը, տոկոսադրույքի ռիսկը, վարկային ռիսկը, ածանցյալ և ոչ ածանցյալ ֆինանսական գործիքների կիրառումը: Որպես ապահովում ներքին աուդիտը պատասխանատու է ռիսկի կառավարման անկախ գնահատման և հսկողության ընդհանուր միջավայրի համար:

Կարևորագույն ռիսկերն են վարկային ռիսկը, իրացվելիության ռիսկը, շուկայական ռիսկը և գործառնական ռիսկը: Շուկայական ռիսկը ներառում է փոխարժեքների, տոկոսադրույքների և այլ գնային ռիսկերը:

29.1 Վարկային ռիսկ

Խմբի գործունեությունը ենթարկվում է վարկային ռիսկի՝ կապված վարկառուի կողմից պարտավորության չկատարելու հետ, որը Խմբին կորուստներ կարող է պատճառել: Վարկային ռիսկը Խմբի կարևորագույն ռիսկն է, այդ պատճառով էլ Խումբն այն առանձնակի ուշադրությամբ է վերահսկում: Վարկային ռիսկը կապված է հիմնականում վարկային գործառնությունների հետ, որոնք հանգեցնում են վարկերի և փոխատվությունների տրամադրմանը և ներդրումային գործունեության հետ, որոնք Խմբի ակտիվների պորտֆելի մեջ ավելացնում են պարտքային արժեթղթեր և այլ պարտքային գործիքներ: Ռիսկն առկա է նաև արտհաշվեկշռային ֆինանսական գործիքներում, ինչպիսիք են վարկային պարտավորությունները: Վարկային ռիսկի կառավարումը և վերահսկողությունը իրականացվում է Բանկի Ռ-ԿԲ և վարկային տնօրինության կողմից և հաշվետվությունները պարբերաբար ներկայացվում են Խորհրդին, Ռիսկերի կոմիտեին և Գլխավոր գործադիր տնօրենին:

29.1.1 Վարկային ռիսկի առավելագույն չափը՝ առանց երաշխիքի կամ այլ վարկային ապահովման

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է 2009 և 2008 թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի՝ վարկային ռիսկի ենթարկվելու վատագույն տարբերակը՝ առանց ապահովվածությունը հաշվի առնելու: Հաշվեկշռային ակտիվների համար վարկային ռիսկերը հիմնված են հաշվեկշռային գուտ արժեքների վրա:

Հազար ՀՀ դրամ	Ծանոթ.	Համախառն առավելագույն ռիսկի չափ 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	Համախառն առավելագույն ռիսկի չափ 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Սնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում	13	30,620,998	12,324,713
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	14	16,094,098	13,403,882
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	15	90,119,745	82,918,513
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	16	3,151,655	1,156,569
Հետզման պայմանագրերով գրավադրված		-	1,259,219

Հազար ՀՀ դրամ	Ֆինանսական կազմակերպություններ	Արդյունաբերություն	Շինարարություն	Առևտուր	Սպառողական ոլորտ	Գյուղատնտեսություն	Հիփոթեք	Տրանսպորտ և կապ	Այլ	Ընդամենը
պությունների նկատմամբ										
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	-	7,449,211	1,037,770	17,525,212	20,685,626	30,263,410	4,056,411	4,334,124	4,767,981	90,119,745
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	3,151,655	-	-	-	-	-	-	-	-	3,151,655
Այլ ակտիվներ	-	150,530	125,345	-	-	-	-	-	6,990	282,865
2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	49,866,751	7,599,741	1,163,115	17,525,212	20,685,626	30,263,410	4,056,411	4,334,124	4,774,971	140,269,361
2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	28,144,383	5,679,032	578,989	16,207,964	23,680,619	26,492,668	3,599,526	3,494,479	3,466,469	111,344,129

29.1.3 Ռիսկի սահմանաչափերի վերահսկողություն և զսպողական քաղաքականություն

Խումբը կարգավորում է վարկային ռիսկի մակարդակները՝ մեկ փոխառուի կամ փոխառուների խմբի, ինչպես նաև վարկավորման ճյուղային ընդունելի ռիսկի գումարների սահմանաչափեր սահմանելով:

Նման ռիսկերը պարբերաբար վերահսկվում են և դրանց կառավարումը ենթակա է վերանայման տարեկան կամ ավելի հաճախակի կտրվածքով: Ըստ արդյունաբերության ճյուղերի ռիսկի սահմանաչափերը հաստատվում են Խորհրդի կողմից:

Վարկային ռիսկը նաև կառավարվում է վարկառուների և պոտենցիալ վարկառուների՝ մայր գումարի և տոկոսների վճարման կարողությունը պարբերաբար վերլուծելով և անհրաժեշտության դեպքում վարկի տրամադրման սահմանաչափերը փոխելով:

Ստորև ներկայացված են հատուկ հսկողության և զսպողական մի քանի այլ միջոցներ:

Գրավ

Խումբը կիրառում է բազմաթիվ միջոցներ վարկային ռիսկը զսպելու համար: Համընդհանուր գործելակերպ է հանդիսանում և հիմնական միջոցներից մեկն է համարվում տրամադրված դրամական միջոցների դիմաց գրավ վերցնելը: Խումբը կանոններ է սահմանում գրավի հատուկ տեսակների ընդունելի լինելու կամ ռիսկերի զսպման վերաբերյալ: Վարկերի և փոխատվությունների համար գրավի հիմնական տեսակներն են.

- Հիպոթեքային պայմանագրերով գրավադրվող անշարժ գույքը,
- Կազմակերպությունների գործառնական ակտիվները՝ շենքերը, այլ հիմնական միջոցներ, պաշարները,
- Ֆինանսական գործիքները՝ պարտքային և բաժնային արժեթղթերը:

Կորպորատիվ կազմակերպությունների երկարաժամկետ ֆինանսավորումը, ինչպես նաև ֆիզիկական անձանց տրամադրվող վարկային գծերը ապահովված են գրավներով: Ի լրումն, վարկային կորուստը նվազագույնի հասցնելու համար Խումբը վարկառուից լրացուցիչ երաշխիքներ է պահանջում, հենց որ համապատասխան անհատական վարկերի և փոխատվությունների արժեզրկման հատկանիշներ են նկատվում:

Վարկեր և փոխատվություններից տարբեր ֆինանսական ակտիվներ ապահովող գրավները որոշվում են ֆինանսական գործիքի բնույթով: Պարտատոմսերը և այլ պարտքային արժեթղթերը հիմնականում չեն ապահովվում:

Վարկային պորտֆելի վերլուծությունն ըստ ապահովվածության.

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Անշարժ գույք	48,705,157	38,029,433
Շարժական գույք	8,002,276	8,510,924
Կազմակերպությունների և ֆիզիկական անձանց երաշխիքներ	29,378,043	28,268,171
Շրջանառության մեջ գտվող ապրանքներ	315,758	3,439,062
Դրամական միջոցներ	377,505	302,352
ՀՀ Կառավարության երաշխիքներ	214,748	40,176
Թանկարժեք գարդեր, ոսկու ջարդոն	2,029,751	1,992,830
Այլ	2,488,517	3,425,386
Ընդամենը վարկեր և փոխատվություններ (համախառն)	91,511,755	84,008,334

Ֆինանսական վարձակալության գծով կանխավճարների վերլուծությունն ըստ ապահովվածության հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Անշարժ գույք	85,045	66,000
Շարժական գույք	173,338	86,000
Կազմակերպությունների և ֆիզ անձանց երաշխիքներ	24,482	129,233
Ընդամենը ֆինանսական վարձակալության գծով կանխավճարներ	282,865	281,233

Վարկային ռիսկ պարունակող պայմանական պարտավորություններ

Այս գործիքների հիմնական նպատակը անհրաժեշտության դեպքում հաճախորդներին միջոցներ տրամադրելն է: Երաշխիքները և ակրեդիտիվները ենթակա են նույն վարկային ռիսկին, ինչ վարկերը: Ապրանքային և թղթային ակրեդիտիվները՝ Խմբի գրավոր հավաստումներն են հաճախորդների անունից, որոնք թույլ են տալիս երրորդ անձանց գումարներ ստանալ Խմբից հատուկ պայմանների կատարման դեպքում, ապահովված են դրանց հետ կապված ապրանքների առաքմամբ և հետևաբար դրանք ավելի ապահով են, քան ուղղակի տրամադրվող վարկերը:

Վարկի տրամադրման պայմանական պարտավորություններն իրենցից ներկայացնում են վարկային գծերի չօգտագործած մասերը:

Այս դեպքում, հնարավոր կորուստների գումարը, որ Խումբը կարող է կրել, հավասար է չօգտագործված վարկային գծերի գումարին:

Սակայն հնարավոր վնասի իրական գումարն ավելի փոքր է, քան չօգտագործված վարկային գծերի ընդհանուր գումարը, քանի որ վարկային պարտավորությունները տրամադրվում են վարկառուների կողմից վարկերի տրամադրման որոշակի ստանդարտների պահպանման դեպքում: Խումբը հետևում է պարտավորությունների մարման ժամկետներին, քանի որ երկարաժամկետ պարտավորությունները պարունակում են ավելի բարձր վարկային ռիսկ, քան կարճաժամկետ պարտավորությունները:

29.1.4 Արժեզրկում և պահուստավորման քաղաքականություն

Վարկերի արժեզրկման գնահատման հիմնական հատկանիշներն են մայր գումարի կամ տոկոսների վճարումների 90 օրից ավել ուշացումները, վարկառուների դրամական հոսքերի հետ կապված դժվարությունները, վարկային ռեյտինգների նվազումները, պայմանագրերի

նախնական պայմանների խախտումները: Խումբը արժեզրկման գնահատումը կատարում է անհատապես և խմբային եղանակով:

Արժեզրկման անհատական գնահատում

Խումբը որոշում է յուրաքանչյուր անհատապես նշանակալի վարկի կամ փոխառվության համապատասխան պահուստի չափը անհատական հիմքով: Պահուստի գումարի որոշման ժամանակ հաշվի առնվող գործոններից են վարկառուի բիզնես ծրագրի վստահելիությունը, ֆինանսական դժվարությունները հաղթահարելու կարողությունը, ծրագրված հասույթները և սպասվող շահաբաժինների վճարումները անվճարունակության դեպքում, այլ ֆինանսական օգնության հնարավորությունը, գրավի իրացվելի արժեքը, սպասվող դրամական հոսքերի ժամկետները: Արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, եթե չկանխատեսված հանգամանքները չեն պահանջում հատուկ ուշադրություն:

Արժեզրկման խմբային գնահատում

Խմբային գնահատումը կատարվում է ոչ նշանակալի վարկերի գծով (ներառյալ կրեդիտ քարտերը, հիպոթեքները և սպառողական վարկերը), ինչպես նաև անհատապես նշանակալի վարկերի և փոխառվությունների գծով, որոնց համար դեռ չկան արժեզրկման ակնհայտ հատկանիշներ: Արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսապարբերությամբ՝ դասակարգված յուրաքանչյուր խմբի համար առանձին:

Խմբային գնահատումը հաշվի է առնում այն արժեզրկման գումարը, որը հնարավոր է առաջանա պորտֆելում, նույնիսկ եթե անհատական գնահատման մեջ արժեզրկման օբյեկտիվ վկայություն չկա: Արժեզրկման կորուստները գնահատվում են հաշվի առնելով հետևյալ տեղեկատվությունը՝ պորտֆելում կորուստների պատմությունը, ընթացիկ տնտեսական իրավիճակը, կորուստն առաջանալու և անհատապես բացահայտվելու մոտավոր ժամկետը, արժեզրկման դեպքում սպասվող վճարումները:

Ֆինանսական երաշխիքների և ակրեդիտիվների արժեզրկման գնահատումը և պահուստավորումն իրականացվում է նույն կերպ՝ ինչ վարկերինը:

Չարժեզրկված, ոչ ժամկետանց վարկեր և փոխառվություններ

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է չարժեզրկված և ոչ ժամկետանց վարկերի որակը՝ հիմնված կորուստների պատմության վրա:

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Պրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում	-	-
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	-	-
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառվություններ	-	-
Արդյունաբերություն	1.3%	-
Գյուղատնտեսություն	1.1%	0.1%
Շինարարություն	1.7%	-
Առևտուր	2%	0.3%
Տրանսպորտ	1%	0.9%
Ծառայություններ	2.3%	2.3%
Հիփոթեքային	2.6%	0.3%

Հազար ՀՀ դրամ	2009	2008
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում	-	-
Սպառողական Այլ	2% 2.4%	0.3% 1.5%
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	-	-
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	-	-
Այլ ակտիվներ	-	-

Ժամկետանց, բայց չարժեզրկված վարկեր

Ժամկետանց են համարվում այն վարկերը և փոխատվությունները, որոնց գծով առկա են մի քանի օրյա չվճարումներ: Ժամկետանց վարկերի հիմնական մասն արժեզրկված չեն:

Ժամկետանց, բայց չարժեզրկված վարկերի ժամկետանց օրերի վերլուծությունն ըստ դասերի ներկայացվում է հետևյալ աղյուսակում.

Հազար ՀՀ դրամ	2009				
	Մինչև 30 օր	31 –ից 60 օր	61 –ից 90 օր	91 օրից ավել	Ընդամենը
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ					
Մասնավոր ձեռնարկություններ	18,754	21,515	2,446	13,943	56,658
Ֆիզիկական անձիք	258,400	421,066	152,540	124,292	956,298
Անհատ ձեռնարկատերեր	39,959	15,010	4,121	14,717	73,807
Ընդամենը	317,113	457,591	159,107	152,952	1,086,763

Հազար ՀՀ դրամ	2008				
	Մինչև 30 օր	31 –ից 60 օր	61 –ից 90 օր	91 օրից ավել	Ընդամենը
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ					
Մասնավոր ձեռնարկություններ	145,076	27,289	-	14,455	186,820
Ֆիզիկական անձիք	165,262	56,665	47,069	50,937	319,933
Անհատ ձեռնարկատերեր	20,726	8,286	52,782	-	81,794
Ընդամենը	331,064	92,240	99,851	65,392	588,547

2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ժամկետանց վարկերի գծով գրավների իրական արժեքը կազմում է 2,899,569 հազար դրամ (2008թ.՝ 1,920,696 հազար դրամ): Գրավները բաղկացած են անշարժ գույքից և շրջանառու միջոցներից և այլ հիմնական միջոցներից:

Անհատապես արժեզրկվող վարկեր և փոխատվություններ

Մինչև գրավներից առաջացող դրամական հոսքերը հաշվի առնելը հաճախորդներին տրամադրված անհատապես արժեզրկված վարկերը և փոխատվությունները կազմում են 1,022,240 հազար դրամ (2008թ.՝ 857,539): Տես ծանոթություն 15: 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության անհատապես արժեզրկված վարկերի գրավների իրական արժեքը կազմում է 2,595,074 հազար դրամ, որից է 1,345,594 հազ. դրամը իրենցից ներկայացնում են երաշխավորություններ, մնացածը գույք (2008թ.՝ 1,511,980 հազար դրամ):

29.2 Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական հոսքերը կամ իրական արժեքը կտատանվի այնպիսի շուկայական փոփոխականների պատճառով, ինչպիսիք են տոկոսադրույքները և արտարժույթի փոխարժեքները: Խումբը տարանջատում է շուկայական ռիսկերը առևտրային և ոչ առևտրային պորտֆելների: Ոչ առևտրային պորտֆելը կառավարվում և վերահսկվում է զգալիության վերլուծությունների օգնությամբ: Խումբը չունի շուկայական ռիսկի զգալի կենտրոնացումներ:

29.2.1 Շուկայական ռիսկ – Ոչ առևտրային

Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքի ռիսկը ծագում է այն հավանականությունից, որ տոկոսադրույքների փոփոխություններն ուղղակիորեն կազդեն Բանկի ֆինանսական գործիքների հետ կապված դրամական միջոցների հոսքի և նրանց իրական արժեքի վրա: Բանկի Տնօրենների Խորհուրդը սահմանել է որոշված ժամկետների համար տոկոսադրույքների ճեղքվածքների չափ: Դիրքերը վերահսկվում են օրական կտրվածքով, և հեջավորման ռազամավարություն է օգտագործվում դրանք սահմանված շրջանակներում պահելու համար:

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս Բանկի ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զգայունությունը տոկոսադրույքների հնարավոր փոփոխությունների նկատմամբ՝ այլ փոփոխականները հաստատուն մնալու պայմանով:

Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զգայունությունը տոկոսադրույքներում ենթադրվող փոփոխությունների ազդեցությունն է մեկ տարվա զուտ տոկոսային եկամտի վրա՝ 31.12.09թ. դրությամբ հաշվեկշռում հաշվառվող տատանվող տոկոսադրույքով ոչ առևտրային ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գծով՝ ներառյալ հեջավորման գործիքների ազդեցությունը: Կապիտալի զգայունությունը հաշվարկվում է վերագնահատելով վաճառքի համար մատչելի հաստատուն տոկոսադրույքով ակտիվները, ներառյալ հեջերի և որպես դրամական հոսքերի հեջ բնորոշված սվոփերի ազդեցությունները, 31.12.09թ. դրությամբ՝ հիմք ընդունելով տոկոսադրույքների ենթադրվող փոփոխությունները:

Կապիտալի զգայունությունը վերլուծվում է ըստ ակտիվի կամ սվոփի իրացման ժամկետների: Կապիտալ ընդհանուր զգայունությունը հիմնված է այն ենթադրության վրա, որ եկամտաբերության կորում կան զուգահեռ փոփոխություններ, մինչդեռ ըստ ժամկետների վերլուծությունը ցույց է տալիս զգայունությունը ոչ զուգահեռ փոփոխությունների նկատմամբ:

Հազար ՀՀ դրամ 2009

Արժույթ	Փոփոխություններ հիմնական տոկոսադրույքներում	Ձուտ տոկոսային եկամտի զգայունություն	Կապիտալի զգայունություն				Ընդամենը
			Մինչև 6 ամիս	6 ամսից 1 տարի	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	
ՀՀ դրամ	1	(6,104)	4,444	3,613	-	-	8,057
ԱՄՆ դոլար	1	(448,453)	-	-	-	-	-
ՀՀ դրամ	(1)	6,104	(4,467)	(3,660)	-	-	(8,128)
ԱՄՆ դոլար	(1)	448,453	-	-	-	-	-

Հազար ՀՀ դրամ 2008

Արժույթ	Փոփոխություններ հիմնական տոկոսադրույքներում	Ձուտ տոկոսային եկամտի զգայունություն	Կապիտալի զգայունություն				Ընդամենը
			Մինչև 6 ամիս	6 ամսից 1 տարի	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	

Հազար ՀՀ դրամ

2009

Արժույթ	Փոփոխություններ հիմնական տոկոսադրույքներում	Զուտ տոկոսային եկամտի զգայունություն	Կապիտալի զգայունություն				
			Մինչև 6 ամիս	6 ամսից 1 տարի	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	Ընդամենը
ՀՀ դրամ	1	(12,269)	(3,369)	(3,396)	-	-	(6,765)
ԱՄՆ դոլար	1	(109,492)	-	-	-	-	-
ՀՀ դրամ	(1)	12,269	3,490	3,434	-	-	6,924
ԱՄՆ դոլար	(1)	109,492	-	-	-	-	-

Արտարժույթի ռիսկ

Արտարժույթի ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների արժեքը կտատանվի արտարժույթի փոխարժեքներում փոփոխությունների հետևանքով: Տնօրենների Խորհուրդը սահմանել է սահմանաչափեր արտարժույթային ռիսկերի համար: Դիսկոնտո վերահսկվում են օրական կտրվածքով: Արտարժույթի ռիսկը վերահսկվում է օգտագործելով VAR մեթոդոլոգիան:

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս այն արտարժույթները, որոնք կարող են ազդել 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների և դրանց կանխատեսված դրամական հոսքերի վրա: Վերլուծությունը հաշվարկվում է արտարժույթի ՀՀ դրամի նկատմամբ հնարավոր տատանումների ազդեցությունը, այլ փոփոխականները հաստատուն մնալու պայմանով, ֆինանսական աղբյուրների մասին հաշվետվության վրա (կապված արտարժույթի նկատմամբ զգայուն ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխմամբ): Աղյուսակում հանդիպող բացասական արժեքը արտացոլում է ֆինանսական աղբյուրների մասին հաշվետվությունում կամ կապիտալում պոտենցիալ զուտ նվազում, մինչդեռ դրական արժեքը ցույց է տալիս պոտենցիալ զուտ աճ:

Արժույթ	Փոփոխություն արտարժույթի փոխարժեքում, տոկոս	2009		2008	
		Ազդեցությունը շահույթի վրա մինչև հարկումը	Փոփոխություն արտարժույթի փոխարժեքում, տոկոս	Ազդեցությունը շահույթի վրա մինչև հարկումը	
ԱՄՆ դոլար	10	(59,135)	20	(243,289)	
Եվրո	10	(31,185)	20	(9,303)	
Ռուբլի	10	28,369	20	40,838	
ԱՄՆ դոլար	(10)	59,135	(20)	243,289	
Եվրո	(10)	31,185	(20)	9,303	
Ռուբլի	(10)	(28,369)	(20)	(40,838)	

Բանկի արտարժույթի ռիսկի վերլուծությունն ըստ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ունի հետևյալ տեսքը.

Հազար ՀՀ դրամ

ԱԿՏԻՎՆԵՐ	ՀՀ դրամ	Ազատ փոխարկելի արժույթ	Ոչ փոխարկելի արժույթ	Ընդամենը
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում	6,945,127	30,170,518	132,804	37,248,449
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	-	15,801,703	292,395	16,094,098
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ	40,579,272	49,540,473	-	90,119,745
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	3,151,655	-	-	3,151,655
Այլ ակտիվներ	18,151	264,714	-	282,865
ԴԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	50,694,205	95,777,408	425,199	146,896,812
Պարտավորություններ ֆինանսական	7,226,719	71,273,503	-	78,500,222

Հազար ՀՀ դրամ

	ՀՀ դրամ	Ազատ փոխարկելի արժույթ	Ոչ փոխարկելի արժույթ	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
կազմակերպությունների նկատմամբ				
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	19,228,372	26,551,480	136,305	45,916,157
	26,455,091	97,824,983	136,305	124,416,379
Զուտ դիրք 2009 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	24,239,114	(2,047,575)	288,894	22,480,433
Վարկային ռիսկ պարունակող պարտավորություններ 2009 թ. դեկտեմբերի 31-ին	3,056,487	5,674,845	76,250	8,807,582
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ	46,440,386	69,220,342	241,524	115,902,252
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	24,891,854	70,920,831	38,959	95,851,644
Զուտ դիրք 2008 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	21,548,532	(1,700,489)	202,565	20,050,608
Վարկային ռիսկ պարունակող պարտավորություններ 2008 թ. դեկտեմբերի 31-ին	2,799,301	2,900,917	27,196	5,727,414

Ազատ փոխարկելի արտարժույթը հիմնականում ներկայացնում է ԱՄՆ դոլարը, բայց ներառում է նաև ՏՀԶԿ-ի երկրների արժույթները: Ոչ փոխարկելի գումարները վերաբերվում են ԱՊՀ երկրների արժույթներին, բացառությամբ Հայաստանի Հանրապետությանը:

29.3 Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը կապված է Խմբի ֆինանսական պարտավորությունները ժամանակին մարելու կարողությամբ՝ նորմալ և սթրեսային իրավիճակներում: Այս ռիսկի զգալի մասնակցությունը կապված է լրացուցիչ ֆինանսական միջոցներ, ի տարբերություն իր հիմնական ավանդային բազայի, կառավարում է ակտիվները հաշվի առնելով իրացվելիության ռիսկը և վերլուծում է ապագա դրամական հոսքերը և իրացվելիությունը օրական կտրվածքով: Սա ներառում է նաև սպասվելիք դրամական հոսքերի գնահատումները:

Խումբը պահում է բարձր իրացվելի և ապակենտրոնացված ակտիվների պորտֆել, որը կարող է հեշտությամբ կանխիկացվել դրամական հոսքերի չկանխատեսված ընդհատման դեպքում: Խումբն ունի նաև ապահով վարկային գծեր, որ նա կարող է օգտագործել իրացվելիության կարիքները բավարարելու համար: Բացի այդ Խումբը ՀՀ կենտրոնական բանկում պահում է իր որոշ դրամով պարտավորությունների 8%-ի և որոշ արտարժույթով պարտավորությունների 12%-ի չափով պահուստավորման գումար (տես ծանոթագրություն 13-ը): Իրացվելիության դիրքը գնահատվում և կառավարվում է տարբեր սցենարների դեպքում, հաշվի առնելով սթրես գործոնները կապված շուկայի հետ ընդհանրապես և Խմբի հետ մասնավորապես:

Խմբի իրացվելիության կառավարումը պահանջում է հաշվի առնել իրացվելի ակտիվների այն մակարդակը, որն անհրաժեշտ է պարտավորությունները մարելու համար ըստ ժամկետների, ապահովել ֆինանսավորման տարբեր աղբյուրների հնարավորությունը, ֆինանսավորման արտակարգ պլանի առկայությունը և վերահսկել հաշվեկշռային իրացվելիության նորմատիվները կանոնակարգային պահանջներին համապատասխան: Խումբը հաշվարկում է իրացվելիության ցուցանիշները ՀՀ կենտրոնական բանկի պահանջներին համապատասխան:

Ստորև ներկայացվում է 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի ֆինանսական պարտավորությունների բաշխումը՝ հաշվեկշռի ամսաթվից մինչև պայմանագրերում նշված մարմանը մնացած ժամկետների համաձայն: Տես ծանոթագրություն 28-ը այս պարտավորությունների մարման սպասվելիք ժամկետների համար: Ցպահանջ վճարումները դասակարգված են այն ենթադրությամբ, որ վճարումը կպահանջվի անմիջապես: Խումբի կողմից հաշվարկվում է հաճախորդներից ներգրավված ցպահանջ միջոցների զգալի մասի հետ պահանջելու հավանականությունը և այդ դեպքերի համար մշակվում են համապատասխան միջոցառումների ծրագրեր:

Հազար ՀՀ դրամ						2009
	Ցպահանջ կամ մեկ ամսից քիչ	1 - 3 ամիս	3 - 12 ամիս	1-5 տարի	5 տարուց ավելի	Ընդամենը
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ						
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	3,873,702	5,327,404	16,410,735	59,036,718	2,928,094	87,576,653
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	15,757,692	3,344,265	12,807,474	15,198,524	5,199,140	52,307,095
Ընդամենը չզեղչված ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	19,631,394	8,671,669	29,218,209	74,235,242	8,127,234	139,883,748
Վարկային ռիսկ պարունակող պարտավորություններ	121,870	155,982	600,506	2,675,711	5,253,513	8,807,582

Հազար ՀՀ դրամ						2008
	Ցպահանջ կամ մեկ ամսից քիչ	1 - 3 ամիս	3 - 12 ամիս	1-5 տարի	5 տարուց ավելի	Ընդամենը
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ						
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	436,615	2,034,923	13,888,776	54,493,122	7,661,203	78,514,639
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	8,822,000	2,155,370	7,355,409	10,710,537	3,543,232	32,586,548
Ընդամենը չզեղչված ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	9,258,615	4,190,293	21,244,185	65,203,659	11,204,435	111,101,187
Վարկային ռիսկ պարունակող պարտավորություններ	264,080	228,494	370,307	281,449	4,583,084	5,727,414

Բանկը ներգրավել է էական գումարներով միջոցներ Կալիոն բանկից, որը կազմում է ներգրաված միջոցների 16%-ը (ֆինանսական կազմակերպություններից ներգրաված միջոցների 25%-ը): Նշված գումարների ցանկացած էական վերադարձ կարող է բացասաբար անդրադառնալ Բանկի գործունեության վրա: Բանկի ղեկավարությունը վստահ է, որ ֆինանսավորման ներկայիս մակարդակը կպահպանվի տեսանելի ապագայում, և միջոցների վերադարձի ռեպլում մա կտեղեկացվի նախապես, ինչը հնարավորություն կտա Բանկին ժամանակին իրացնելու իր իրացվելի միջոցները և վերադարձնելու պարտքը:

30 Կապիտալի համարժեքություն

Բանկը պահպանում է ակտիվ կառավարվող կապիտալի կառուցվածք բանկային գործունեությանը բնորոշ ռիսկերը ծածկելու համար: Կապիտալի համարժեքությունն այլ միջոցների հետ մեկտեղ վերահսկվում է նաև օգտագործելով Բանկային Վերահսկողություն Բազելյան Հանձնաժողովի, ինչպես նաև ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից հաստատված կանոնները և նորմատիվները:

Բանկի կապիտալի կառավարման առաջնային նպատակներն են համոզվել, որ Բանկի կապիտալը համապատասխանում է հաստատված պահանջներին, և որ Բանկը պահպանում է ամուր վարկային վարկանիշ և առողջ կապիտալի ցուցանիշներ՝ իր գործունեությունը ամրապնդելու և բաժնետերերի շահույթը առավելագույնի հասցնելու համար:

Բանկը կառավարում է իր կապիտալի կառուցվածքը և իրականացնում համապատասխան ճշգրտումները տնտեսական պայմանների և իր գործունեության ռիսկերի փոփոխությանը համապատասխան: Կապիտալի կառուցվածքը պահպանելու կամ փոփոխելու համար Բանկը կարող է փոփոխել բաժնետերերին վճարվող շահաբաժինների գումարը, կապիտալը վերադարձնել բաժնետերերին կամ բաժնետոմսեր թողարկել: Նախորդ տարիների համեմատ նպատակներում, քաղաքականությունում և գործընթացներում փոփոխություններ չեն եղել:

ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից ընդհանուր կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների միջև նվազագույն հարաբերակցությունը սահմանվում է 12%:

Ընդհանուր կապիտալը կազմված է հիմնական կապիտալից, որը ներառում է բաժնետիրական կապիտալը, էմիսիոն եկամուտը, չբաշխված շահույթը, այդ թվում ընթացիկ տարվա շահույթը, գլխավոր պահուստը: Ընդհանուր կապիտալը հաշվարկվում է ՀՀ կենտրոնական բանկի պահանջների և ՀՀ հաշվապահական հաշվառման ստանդարտների համաձայն: Կապիտալի մեկ այլ բաղադրիչ է երկրորդային կապիտալը, որը ընդգրկում է վերագնահատման պահուստները:

Ռիսկով կշռված ակտիվները չափվում են ըստ ռիսկերի կշիռների՝ դասակարգված համաձայն վարկային, շուկայական և գործառնական ռիսկերի գնահատման:

Ժամանակաշրջանի ընթացքում Խումբը պահպանել է կապիտալի համարժեքության նորմատիվը:

2009թ. հունվարի 1-ից ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից սահմանվում է ընդհանուր կապիտալի նվազագույն չափ 5,000,000 հազար ՀՀ դրամ գումարով:

Grant Thornton

www.gta.am